

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К:
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:
АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Излази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.
Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidék).

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.
За све остале земље 3½ франка у злату.
Поједини бројеви 30 потура.

Свиларска радиност у 1905. години.

У доба, када се са земљишта „богате“ Угарске хиљадама насељавају бедни становници јој; у доба, када нам парохиска статистика наша износи жалосне податке, да је у појединим нашим општинама више умрло, него што их се родило; у доба дакле опће економске кризе: двоструко нас теши извештај о брзом напредовању нове једне производне гране, новог рада и зараде у нашим крајевима.

Крајем 1905. год. издао је наиме Пал Безереди, управник свиларске производње у Сексарду, извештај о производњи свиле у Бачко-Бодрошкој жупанији. Како је та врста рада напредовала у нашој домовини, најбоље се види, када се сравне ови бројеви: 1879. год. добили су производници целе државе за чахуре свега само 5,618 К, а свиларски привредни радници 1,782 К; 1905. пак примљено је за чахуре 3.447,862·86 К, а код привредника тога рада 1.700,000 К — укупна зарада пак за све то време достигла је своту од 65.935,206·60 К.

За нас Србе је особито утешно у томе извештају, што се потврђује, да се та врста производње најбоље развила баш у оним крајевима, где нашега народа највише има. На првоме месту у целој држави стоји наиме Бачко-Бодрошка жу-

панија, у којој је самој од 1880—1905 примљено 14,671.495·80 К, а само у 1905. год. 1.042,139·74 К за производњу чахура, дакле скоро трећина свега прихода у целој држави.

Напредовање свиларства зависи наравно много и од броја дудова дрвећа потребнога за исхрањивање свилених буба. Отуда је и у Бачкој, у новосадском срезу, производња чахура била највећа, где су производници примили 155,603 К само у 1905 год., али су имали 25,334 дрвета, док у осталим срезовима не достизаше број ни 20,000 комада, а у целој жупанији беше 198,561 дрво.

Из истога разлога стоји на другом месту у целој држави Торонталска жупанија са 127,311 дрвета, а са 627,418 К прихода у 1905. год.; на трећем месту је Тамишка жупанија са 80,308 дрвета и са 472,905 К зараде; и на четвртом је месту Крашовско-Северинска жупанија са 32,036 дрвета, а са 231,002 К прихода у 1905. години.

Као што се види, све су то баш оне жупаније, у којима наш народ у највећем броју живи, те се и онако сумарно даде закључити, да се и наш народ већ у велико бави тим радом.

Но то се још боље види, када погледамо поименце она места, у којима је сви-

ларство најбоље напредовало, и то у Бачко-Бодрошкој жупанији:

највише је произвођача и прихода било у Жабљу — 1010 са 31,261 К прихода —, а у десет најнапреднијих места те жупаније иду још: Чуруг, Сомбор, Кисач, Петровосело, Стара Паланка, Каћ и Мохол;

у Торонталској жупанији на другом месту је Омољица са 621 произвођачом и 16,829 К зараде (више је само у Дебељачи — 20,042 К), а у десет најнапреднијих места иду и: Црепаја, Долово и Опово (готово чисто српска места);

у Тамишкој жупанији на првом месту стоји чисто српско Баваниште са 756 произвођача, а 19,021 К прихода; а од најнапреднијих места само два нису српска, а у осталима свуд има велики број Срба, а та су: Мраморак, Ковин, Делиблато, Врачевгај, Кусић, Варјаш и Паланка;

напоследку и у Крашовско-Северинској жупанији на другом месту стоји Стара Молдава (преко 2000 Срба), па међу најнапреднијима је и Соколовац, Кенигснад и Белобрешка, где има и нашега народа.

Амо иду још у Барањи: Дуна-Сечуј такође на другом месту од десет најнапреднијих општина са 42 произвођача и 1,676 К прихода, а у тих десет места иду и Мохач и Шпклун; у Арадској жупанији је тако место Арад са Арад-Гајем, у Шомођској Сигетвар, а у Чанадској Батања и Надлак.

Осим наведених напредовало је свиларство и у другим српским местима Бачке жупаније, тако у: Лалићу, Пивницама, Кули, Старом Бечеју, Сентомашу, Турији, Чебу, Доњем-Ковиљу, Гардиновцима, Мошорину, Шајкаш-Сентивану, Вилову, Кулпину, Старим Шовама, Пирошу, Деспот Сентивану, Старом Сивцу, Госпођинцима, Чуругу, Надаљу, Ђурђеви, Ади, Мартопошу, а негује се и у осталима.

Поименце су највише зараде имали, судећи по имену, ови Срби: у *Сташару* Јован Мрђанов (90 К), у *Бикићу* Игњат Панчић (111 К), у *Даушову* Јосиф Ала-

дић (143 К), у *Горњем Сентивану* Франца Бабић (62 К), у *Саншову* Јула Стракића (103 К), у *Боџанима* жена Јована Јакшића (69 К), у *Дероњи* Јела Живкова (70 К), у *Лалићу* Катица Крњајчева (82 К), у *Брестовцу* Мита Симић (81 К), у *Вајској* жена Игњата Симоновића (84 К), у *Старом Врбасу* Мија Марић (115 К), у *Сентомашу* Јела Радовића (83 К), у *Турији* Анка Рајића (99 К), у *Обровцу* Милица Радивојкова (85 К), у *Старој Паланци* Аврам Крстић (123 К), у *Деспот-Сентивану* Лука (? Ц—) Трњак (113 К), у *Плавни* Ката Видаковића (94 К), у *Парагама* Тоша Петровић (87 К), у *Силбашу* Аца Голубов (140 К), у *Доњем Ковиљу* Јелена Гојкова (101 К) у *Гардиновцима* Ђока Ђурђев (130 К), у *Горњем Ковиљу* Урош Љубић (109 К), у *Каћу* Персида Путникова (139 К), у *Мошорину* Сима Матеаш (?) (121 К), у *Вилову* Игњат Ђурчић (137 К), у *Мохолу* Марко Ђурчић (92 К), у *Старом Сивцу* Стеван Стојаков (96 К), у *Чуругу* Шандор Пирошки (139 К), у *Надаљу* Илија Бегечки (95 К), у *Ђурђеви* Михајло Олар (?) (140 К), у *Жабљу* Персида Папић (112 К), у *Бегецу* Мара Лађарчева (131 К), у *Старим Шовама* Перса Ристића (97 К) и у *Сомбору* Пеја Стеванчев (120 К).

Најзад у новосадској свилари, где много наших девојака ради, исплаћено је 1905. год. 122,600 К, а од 1885—1905. 2.619,133 К, тако, да са оних још 3.205,169 К, која је свота исплаћена 1880—1905 на стапцама за размену чахура и пзвођење семена (јајаца), износи укупан приход на земљишту Бачке до данас свега 20.495,797 К, дакле још ближе $\frac{1}{3}$ целога прихода у држави.

Ту важност неговања свилене бубе поимају све више и власти и наш свет, те од 12 дудара у Бачкој 7 су у местима, где наш народ живи: у Петрову Селу (2672 □ хв.), Сентомашу (3 $\frac{1}{2}$ јутра), Парагама (500 □ хв.), Каћу (1 ј.), Тителу (1 ј.), Ст. Футогу (2 ј.) и Новом Сивцу (400 □ хв.); а од 654 јавна предавања одржана у корист неговања свилених буба у целој држави држано је 17 у Бачкој у нашим местима, у: Дероњи, Фелдварцу,

Старом Бечеју, Петрову Селу, Старој Паланци, Тителу, Старом Керу, Пирошу, Ади, Мартоношу, Мохолу, Чонопљи, Немеш Милетићу, Новом Сивцу, Госпођинцима, Жабљу и Сенти.

На крају се у извештају изриче захвалност овим нашим сународницима: гг. Исидору Николићу, жабаљском среском судији, Влади пл. Стратимировићу, новосадском заменику градоначеоника; Милану Веселиновићу, доњоковиљском, Павлу Вујичићу, туријском, Глиши Врачарићу, тителском и Душану Моловићу, Ђурђевском бележнику; Ристи Атанацкову, доњоковиљском, Богдану Маринкову, горњоковиљском и Стеви Иванићу, тителском подбележнику; и Ђури Караџи и Владимиру Томићу, чувару канала, који су помагали развитак свиларства у Бачкој.

Заслуга су стекли даље око неговања свилене бубе у Бачкој још: Светозар Настић, кнез бегечки, Александар Михајловић, бележник футошки, Љубомир Мирковић, бележник кулпински, *Лаза Дунђерски*, велики поседник; Сава Стојков, радник у школи дудових расада и парох *Душан Јаблановић* у Паланци; Младен Петровић, радник у школи парашкој; Мита Пећански и Јован Милосављевић, радници у школи силбашкој; *Каленко Чура*, учитељ и Андрија Николић, бележник жабаљски; Милан Еремић, бележник мошорински; Срдан Увалић, учитељ лалићки и Мита Ађански, који већ 42 године ради у школи старо-сивачкој. Сви су они добро учинили народу нашем упутивши га у један нов рад, те су заслужили да им забележимо имена.

Показивали су интереса за ову ствар од наших још и ова господа: Јеремија Милосав, учитељ, Ана Петровића, забавиља и Светозар Петровић, екзекутор у Паланци, Сима Димитријевић, учитељ и Миливој Каракашевић, књиговођа у Жабљу, Богдан Попов, учитељ у Тителу, Совра Јаконић, парох у Дерови; Јосиф Поповић, управитељ, Фрања Острогонац и Адам Чиплић, учитељи и Стеван Татић, кнез у Ст. Бечеју; Шандор Мачкашки, књиговођа у Ади; Емил Савић, бележник

у Мошорину, који су били на одржаним предавањима.

Као што се из горњег види, почела је дакле и наша интелигенција да се загрева за производњу свиле, а народ је већ одма осетио од тога посла корист, те је живо прионуо на њ.

Ако је због све тежих економских прилика у целој држави уопће важно питање неговања свилене бубе: за наш народ, који, кад осиромаша, нерадо даје своју децу у службу, особито женску, а нерадо иде и у надницу, догод се ма и сухим хлебом може исхрањивати, ово занимање је двоструко за препоруку, јер је то ето независан рад, не понижава, а могу га сврпавати баш највише деца и старији, који су за тежи економски посао већ изнемогли. Наш је свет и до сад већ прилично у томе послу напредовао, као што горе наведени приходи појединаца сведоче, али још није на оној висини, која се може постићи (Јован Бан из Белчке у Толнској жупанији имао је 1905. г. 354.1 К прихода) и на којој стоји та врста рада у земљама на западу (где је просечан приход преко 200 К годишње). Међутим народ, чији су везови, Ђилимови и платно чувени по целој свету, који нема конкуренције у производњи зелени и поврћа новосадског, сомборског сира, сремског воћа и грожђа, банатске пшенице и т. д. уз ноле више пажње и поуке од интелигенције му, која би му још више требала да иде на руку, да у том послу прогледа, брзо ће се и ту усавршити. Зато препоручујемо српској интелигенцији примере пречасног г. *Душана Јаблановића*, г. учитеља *Каленка Чура* и г. *Лазе Дунђерског*, великога поседника.

За првога каже извештај: „*стојећи на висини свога пастирског (душепопечитељског) позива нашао је за добро да се стара не само о душевном спасењу, него и о материјалном благостању својих верних, те је текст предавања уз слике прошумачио народу српском*“, а г. Чура је исто тако народу српски говорио оно, што је званични предавач мађарски казивао. Па бар толико треба и другде да учини народу

сриска интелегенција. Г. Лаза Дунђерски је пак допустио сиротињи око својих добара, да бере лишће са његових дудова бесплатно, а није их чувао, да од њина плода пече ракију, или ради хладовине за слађе рахаговање у лето, што многи наши економи чине.

Ето и то је човекољубив и родољубив рад и тиме се може стећи души место и поштено име у народу, те мислимо да би и славне женске задруге могле и на том пољу корисно да пораде, да наговарају, обавештавају свет, јер је достојније човека, нас и наше сиротиње: пружити јој могућност да заради себи кору хлеба, него

јој делити само милостињу, као просјацима, и на то је навикавати. Проносимо у редове народа његову стару мудрост: „Помози се сам, помоћиће ти и Бог.“

Вама, цењене Госпође, које волите да се облачите у свилу, препоручује се само да се распитате, како она постаје, па да своје знање, стечено из радозналости, пружите после онима у роду своме, који ће га корисно применити и за себе и за вас, па ће и то помоћи ваља, да нас после све више буде овде, и све мање у Америци.

У Н. Саду, 25. марта 1906.

Ј. Ж.

Ц В Е Т И.

— Своме побри: Сави Никићу. —

Јерусалим спреман у свечаном руху;
У свачијој руци зелени се грана.
Христос у Град ступа, а народ му кличе:
„Осана!... Осана!..“

Освануо после и велики петак,
Пред Пилатом стоје исти они људи.
И опет се чује, где светина виче:
„На смрт Га осуди!“

Срп. Ишебеј.

Па и данас после
Много, много лета.
Иста мржња влада
Широм целог света.

Жарко Гајић.

Г о в о р

о положају женскиња у Хришћанству и ван Хришћанства.*)

— Ст. С. Илкић. —

„Теби ћу много муке задаши..... воља ће твоја стајати под влашћу мужа твојега и он ће ти биши господар“, (пост. 3, 16.) Овако гласе речи Свемогућег управљене првој жени у рају после греховнога пада. На поменутих речима темељи се сва прошлост женскиња и њима се објашњава она друштвена потиштеност и запостављеност, која је у део пала женскињу, кроз дуги низ прошастих векова. Грех непослушности, грех противљења вољи божијој обори женскињу са њезинога узвишенога положаја, и учини од жене, помоћнице човекове, „према њему“ (пост. 2, 18.) — робинју, којој грехом унакажени потомци Адамови, у даљем току времена и дога-

ђаја одрицаху и само човечанско обележје, прављајући питање, да ли је женскиња човек или животиња? И у овом погледу ни мало се не разликоваху дивљи народи од просвећених. Док дивљаци сматрају женскиње за једну врсту разумне животиње, која им замењује домаћу стоку, тегли и врши оне послове, који нису достојни за мушкарца, дотле ни просвећени народи прошлих векова, не показују ни мало узвише-нијег погледа на природу женскиња, него се разликују од дивљака само и једино тиме, што имају више човечанска обзира и снисхођења према слабостима женскога пола. Да расветлимо и поткрепимо ово доказима: *Јевреји* сматраху

*) Говор овај држан је о Воведенију 1905. г. приликом свечарске свечаности Добротворне Задруге Српкиња Сомборкиња.

женскињу, која је родила женско дете, за дво-струко нечисту, него кад роди мушко, а бесправни положај женскиње код Јевреја најјасније се потврђује дозволом многоженства и лаким разводом брака, који је једино од мужевље воље, а често и саме ћуди зависно. Код *Ивђана*, сходно науци вере им, по којој спасење душе очеве зависи од жртве, коју син приноси за душу умрлог оца, — сваки се отац сматраше за несрећнога, ако поред ма коликог броја женске деце не имађаше сина; а жена нероткиња беше у већем поштовању од жене која имађаше само женску децу. Образовани *Грци* у Атини при рођењу женскога детета не показиваху ни пола онолико радости, колико при рођењу мушкога, а код Грка Шпартанаца од десеторо на Тајгету остављене деце, седморо беху женска деца — доказујући и тиме како потцењују значај човека, кад је женскога пола. Практични *Римљани* такође мало пажње показиваху према женскињу и човечанско јој достојанство не ценише више, но што то захтеваху интереси мушких. А шта да речемо тек за положај женскиње *Мухамеданке*? Та свима нам је познато, да код Мухамеданаца и домаћа животиња слободније располаже собом, него што то може да чини женскиња; она се сматра код њих за један прост посед и обичан предмет забаве или домаће потребе, само не за оно што треба да се сматра, т. ј. за друга човекова створена „*према њему*“. Жене су код Мухамеданаца сасвим одлучене од јавнога живота. Оне и живе саме за се у харемима, у које људи не улазе; оне нису ту затворене, али кад год одатле изиђу замотавају се и с људима се не мешају ни у шетњи нити у путовању, него само походе друге жене. Господар опет виђа само своје жене, супруге или робиње и од њих тражи само да су му миле и да су му послушне, између њега и њих нема никакве заједнице мисли, нити заједнице осећања. Овако стање супротно је и природи и правди.*)

Наведосмо само неколико примера из прошлости и садањих обичаја нехришћанских народа, да потврдимо потчињени и потиштени положај женскиња. Сада ћемо пак изнети некоје мисли о женскињу, филозофа и државника, преставника потоњег новијег доба. Велики мислиоци осамнаестог века Монтекијѐ, Русо, Волтер и Дидро које модерни свет сматра за родитеље савремене

цивилизације, и чије мисли и изреке с поносом перифразирају многи данашњи великани, не показују ни мало више благородства нити просвећенијег погледа на природу и на значај женскиње, од старих варварских предшаственика им. Једина је разлика међу овима и онима у томе, што су ови у изражајима истих мисли само обазривији и нешто нежнији.

„Дидро величањем Отатине животињске похотљивости, понижава човечанско достојанство женскиња.“

„Волтер, који је о свему тако опширно говорио, никада ни једног ретка није написао неључиво о женскињу, и ову презирну ћутљивост своју само је за то по некада прекинуо, да сваку женскињу осуди у лицу оне женскиње, која му је свој живот посветила; мислимо овде на познату му иронију према гђи Дишатле.“

„Монтекијѐ у делу своме под насловом „Дух закона“ овако је изразио своје схватање о женскињу: *Природа, која је мушкарце снагом и умом одвојила, за границу моћи поставила је само границу ума и снаге. Женскињи је дала драж и тиме је хтела, да јој то буде граница моћи.*“

„И спиритуалиста Русо повинује се својему добу, те у петом поглављу „Емила“, у том одељку веома нежно, пријатно и дубоко мислено посвећеном женскињу, као противу сопствене своје воље долази до следеће претпоставке: *Искључива сврха женскиње је, да се допадне мушкоме, мање је пак непосредна потреба, да се и мушки допадне женској; заслуга мушкога састоји се у његовој власти, он се допада већ и зато, што је снажан.**)

Велика Француска револуција за крајњу мету својих жеља истакла беше општу слободу, једнакост и браство. Па шта видимо у резултату? Та слобода, једнакост и браство остварише се, али само за једну половину човештва, за мушке; — женскиње пак останаху и после ње у оној истој зависности и у оној истој потиштености у којој беху и пре ње. Узалуд дизаше *Кондорсе* свој глас у штампи, узалуд се борио у народној скупштини *Сиаје*, да се револуцијом извојевани плодови слободе, једнакости и браства прошире и на женскиње; племените захтеве њихове осујетише силници тадањег доба *Мирабо*, *Дантон* и *Робеспјер*, који иначе на сваком кораку на-

*) Жена двадесетог века од Жил Симона и Г. Симона стр. 121. и 122.

*) E. Legouvé: Морална Историја Женскиња у мађ. преводу Feleki J. стр. 4. и 5.

глашаваху да се боре за општу слободу, једнакост и браство!

Па и најновији век са свима емансипаторским му тежњама и смеровима, није у стању, да нам стави пред очи идејалан положај женскиње, који би у контакту стојећи са природним јој особинама у стању био женскињи осигурати угледан, миран и задовољан живот. Данашњи поглед на женскиње, по којем се оне противно божјим и природним законима сматрају, да се ни у чему не разликују од мушких, те према томе, да им је и назначај животни истоветап — узрок је погоршању друштвеног положаја женскиња, извор је свом злу, којему су оне у друштвеном животу изложене. Фиктивна истоветност, која не види никакве разлике између мушких и женских, одгурнула је женскиње у вртлог патње животне, од које по жалосној сведоџби статистике, ужасна већина женскиња тражи избављења у најгрознијем греху самоубиства

И овде ћу да застанем са описивањем грозоте и непријатности женскиња, којима се корен налази у првом греху и које су последица праведне осуде божје. Велим, овде ћу, да застанем, те да обратим духовни поглед ваш на једну лепшу област женскога живота, у којој је хоризонт ведрiji и са којег женскињу обасјавају топли зраци љубави и милости Божје. Та сретна, та благословена област је *хришћанство*. Сва потиштепост женскиња у добу пре њега, и сав презир и грубост према женскињу новијег, од духа хришћанског отуђеног доба, ишчезава пред њиме, и оно се указује као једино уточиште у којем се *женскиња* јавља као слободан човек! Јест, само и једино је хришћанство широм целог света прогласило и пронело велику идеју слободе, једнакости и браства укупног човештва без разлике пола, када је речма великог Апостола, незнабожачких народа исказало непобитну истину, да смо сви деца божја *вером у Христа Исуса* (Гал. 3, 25.), да *нема шу Јеврејина ни Грка, нема роба ни господара, нема мушкога рода ни женскога; јер смо ми сви једно у Христу Исусу* (Гал. 3, 28.). Божанствено Евангелије ово одјекну широм целе васељене, али не да учини револуцију или преврат, у којем ће да се затре и сатре свака друштвена разлика и божјим те природним законима одређени назначај људских полова и друштвених слојева . . . не . . . него се оне пронесоше светом, да униште на греху основани поредак људског друштвеног живота, и да

сваком даду по природи му сходан положај и круг рада на задовољењу потреба укупног човештва. На основу ових речи и у њима садржаног основног начела хришћанства гледе поретка у друштвеном животу људском, хришћанство је свугде где год је допрло и овладало уједно на боље изменило и положај женскиње.

Према томе у хришћанству се женско дете већ од дана рођења свога сматра за човека, које има потпуна права на живот, а кроз свету тајну крштења уведено у заједницу цркве Христове, оно добива права и на све оне благодатне дарове њезине, којима се користе и мушки чланови њезини.

У хришћанству женскиња је као посебно биће слободна да располаже сама собом. Од њезине слободне воље и разумне увиђавности зависи, да ли ће своје девојаштво искључиво посветити Богу или ће по слободном и властитом избору срца свога ступити у везу свете тајне брака. Никакве силе светске нема, која би јој у томе погледу могла заповедати, јер света Црква Христова забрањује и осуђује у овој ствари свако насилје ма са које стране оно долазило, и тиме емансипује женскињу за слободна човека у потпуном смислу речи. Брачна веза мужа и жене сматра се у хришћанству не за прост уговор, него за велику тајну (Еф. 5, 32.), за светињу, која се упоређује вези Христа са Црквом (Еф. 5, 23.) те као што је чврста и неповредљива веза између Христа и Цркве Му, тако исто постојана и неповредљива има бити и веза између мужа и жене. Истина је, да се у хришћанскоме браку муж сматра за *главу, старешињу* жене (Еф. 5, 23.) али је то старешинство сасвим другог карактера, него деспотско самовлашће нпр. мужа мухамеданца; оно је чисто *морално* и прилагођено интересима друштвенога живота, који захтева јединство управне власти у породици, (као елементарном облику друштвеном), која (власт) мора припадљати јачим телесним и душевним особинама снабдевеност, те према томе у животној борби издржљивијем члану брачне везе а то је мужу. Саветујући женама да слушају своје мужеве (Еф. 5, 22.) Свето Писмо не претвара жену у робинју мужу, него чини то из обзира према слабости женског пола, те уједно на горњи савет, који даје женама, надовезује пажње и нежности пуну заповед мужевима, када им налаже говорећи: „*ви мужеви живите са својим женама по разуму и пошшунјште*

их као слабији женски суд, и као сунашљеднице благодати живоша“ (I. Петр. 3, 7.) и опет: Мужеви љубише своје жене као што и Христос љуби цркву и себе предаде за њу. (Еф. 5. 25.) У последњим речма не само да је мужевима наложена пажња и нежност према женама, него је уједно издата јасна заповед, да су они дужни бити пожртвовни за своје жене, као што је Христос самопрегорио за Цркву, коју је откупио драгоценом крвљу Својом.

У таквом браку жена је госпођа у кући мужа свога, она је помоћница његова према њему. У таквом браку ишчезава самовоља мужевља, те жена није служавка него садруг, први и најближи пријатељ мужа свога (I. Кор. 7, 4.). Велики писац црквени, блажени Јероним, срањујући тадање државне законе о браку по којима жена беше јако запостављена, са прописима хришћанског брака, овако говори: „Међу нами што је заповед за женскиње, исто је заповед и за мушке, закони Исуса Христа и закони светских владара не подударaju се.... међу нами у једнаким приликама постоје и једнаке дужности.“*)

Овако узвишеног, овако нежног и овако праведног брачног одношаја не може нам представити ни једна вера, ни једна филозофска, правна или социјална теорија, он се налази само и једино у хришћанству и онај брак, који је на таким одношајима утемељен срећа је за супружнике, извор је добробити и јемство напретка за цело људство.

Ну људи, који по речма св. Апостола не разумеју оно што је од Духа Божјега, јер им се чини лудост, а и не могу да разумеју јер треба да се духовно разгледају (I. Кор. 2, 14.) — у мржњи својој према хришћанству покушаше да омаловаже брак хришћански, те у модерном савременом друштву одомаћише и узаконише врсту т. званог грађанског брака. Па шта мислите, да ли тиме повећаше задовољство или осигураше срећу и благостање човештва!? О заиста не! Тим својим неделом они понизише брак до проста уговора, чиме поколебаше онај свештени и топлином љубави и искрености прожети међусобни одношај супружника у хришћанском браку, те их учинише једино узајамно заинтересованим странкама. Па ако је обред верни из-

раз садржине извеснога чипа људског, онда и са спољашње, обредне стране, како је јадан и сиромашан грађански брак према браку црквеноме! Чувени француски академик Жил Симон упоређујући оба ова обрета, овако се изражава о обреду црквеноме: „Није доста само имати обред, него ваља, да је тај обред леп и да се може поредити с обредима црквеним. Сеоска је црква свака сиромашна. Четири зида како тако измолвана, а врло често и неизмолвана. Али је то црква; црква која напомиње колевку и раку, где све говори о дужности и о жртви, о Богу и о животу који нас чека. Она је сиромашна својим изгледом, али је богата и силна у својим обећањима. Она има прошлост од својих двадесет векова и будућност свих векова који долазе. Она се улепшава; у колико се напредује у просвети, она постаје једно чудо од вештине; она је пуна уметничких дела; она управља к небу своје оштре звонаре и дичи се својим прекрасним песмама и појањем. Та то је једно миље рода људскога, то је његова појезија, његова сила. Небо и земља удружују се у црквама!... Ми људи и не разумемо шта је за једну жену њезина црква. Ући у цркву у белом оделу о руци својега војна, уз звуке песме, кроз облаке када, поред пријатеља веселих и насмејаних, то је жеља од њезина детињства, и то ће бити слатко сећање кроза сав живот њезин. Она неће заборавити ништа ни венаца, ни изнемогла гласа стара свештеника, ни прстена наденута на њезин задрхтали прст, ни благослова, ни честитања по венчању — ништа то она никад неће заборавити.“ Осим тога „верски обред не претеже само свечаношћу и лепотом својом обред грађански. Он има карактер верски, што обред грађански никад не може имати, а последице тога карактера врло су важне за тврђу брачне везе и за слогу породице.“*)

Као мати жена је Хришћанка у потпуној власти својих материнских права. Свето Писмо налаже деци, да поштују матер исто као и оца, изједначујући тако у авторитету пред децом матер са оцем. (Е. Мат. 15. 4; Марко 7, 10; Ефес. 6, 1. 2. 3; Кол. 3. 20.). Сем тога мати је Хришћанка најближа и прва васпитачица деце своје; тако да се правац рада потоњег човека, — као и његова срећа или несрећа у будућем животу — може сматрати, да је у потпуној зависности

*) Наведено по делу: Е. Legouvé: Мор. Ист. Женскиња у мађ. преведу Feleki J. стр. 164.

*) Ж. Симон: Жена XX. века, стр. 162., 163. и 174.

од тог првог, материнског васпитања. То природно право матере хришћанство не само да признаје, него високо цени и поштује.

А шта да речемо за положај жене удовице у хришћанству?

(Свршиће се.)

Највећа жеља.

Нек' увек брује овим шумом јаким
Ветрови преко пошумљених страна,
И бистри поток нек' жубором лаким
Пролази дугим, уским долинама.

А бескрај неба нек' ме вечно дира:
Његове боје дивне, разнолике,
Грубе и нежне, пуне жара, мира,
Исток и запад, ко најлепше слике.

И ноћи меке, пуне месечине,
Ил' тајанствене, тихе, пуне таме,
Нека нам тако вечно срећу чине:
Највећа жеља, то је до сад за ме!

Суводање.

Рад. П. Ђирић.

Пред врбицу.

Свако дете, а било то ратарско, господско или сиротињско, радује се »Врбици«. Осим звонцета, које носи за врбицом и литијом, мили му се и његова хаљиница.

Малишани једно друго гледе и диве се лепој оправици, сиротанче пак задовољно је ако само нову марамицу има на глави.

А тек младе мајке, с каквом љубављу оне дечицу своју облаче за врбицу? Ту радост осећа само жена, која је мати, а с матером и дете.

За то би сад могле ову прилику врло добро употребити наше родољубиве и честите госпође, да облаче своју дечицу о оваким приликама у народно одело, те да се на тај начин отпочне заводити народна ношња. — Сукњицу и блузицу нека направе од српског платна, либаду, јелек (фигаро) од црвеног, плавог, зеленог или друге боје сомота, свиле, сатена, ишивено са шљокицама и гајтаном. Сасвим је лако сашити, а што је главно, врло је јефтино и практично; кад се упрља, опере се и дете је чисто и лепо обучено.

Сврха том оделу је нарочито, да

наше ратарке виде и своју децу тако облаче. Наша домаћа индустрија би се на тај начин ширила, жене би више ткале и зарађивале, а децу ткању приучавале, што, жали Боже, све већма наше жене напуштају.

Да се једном уобичаји народна ношња, а то би се успело само тим, кад би интелигенција започела и своју децу, велику и малу облачити у народно одело. Од малена привикнути једноставном практичном оделу, наш би народ одахнуо и куд и камо напреднији био. Несретна мода је већ толике куће упропастила. Ратарске девојке упропашћују имовину оца свог; јер и ако је отац паметан и не да се завести од жене и кћери, оне га подкрадају из куће, те будзашто продају Чивутину храну, да удовоље моди. А девојка што види у госпођа и госпођица и она хоће да има.

Проста ратарска девојка није кадра расудити, може ли њен иметак сносити скупocene свиле и кадифе, дукате и златне ланце, те присиљава матер и оца, да земљу продају и њу да задовоље.

Но то није један пут, него за сваку

славу, за литију, за мало веће свеце, мора бити бар нова блуза, иначе плаче, не иде у коло, прети матери да скаче у Дунав, у бунар, и да ће умрети од туге. Тим присили родитеље, нарочито матер, на пропаст куће и породице. Девојку имати у ратарској кући, горе је него 5 неродних година.

Зато миле сестре и госпође, на нама је, да народ наш дође к себи и да се окане пропасти. У сваком и најмањем селу има бар две три интелегентне куће, које би предњачиле. Па кад на нас гледе ратарке и за нама иду, покажимо им, да смо ми паметније и напредније; немојмо се стидити свога лепог платна и народне ношње.

На народним забавама, славама, и зборовима треба што више девојачка, младих госпођа, па и дечице, да се облаче у народно одело и да се покажу народу свом. Може ли што лепше бити од свог једноставног ле-

пог народног одела. То не излази из моде, носиш га док не подереш.

Госпођице учитељице у Иригу успеле су до душе великим трудом, те задобиле 40 дечице, које ратарске које господске деце за народно одело. Диван ће бити призор, кад ова дечица подједнако обучена буду полазила за врбицом.

Угледајте се и остале гђе и гђице учитељице на ове иришке госпођице учитељице П. Младеновићеву и Зорку Бошковићеву.

Само напред, почетак је учињен. До нас женскиња стоји, хоћемо ли успети, да наш народ избавимо од раскошне моде, и изведемо на добар пут.

Ми смо се канда задоцнили с овим предлогом за овогодишњу врбицу, али то не смета, да се наш свет и за друге свечане прилике као црквене славе, литије и т. д. послужи овим мислима.

Ср. Карловци.

Ангелина Пауковић.

М о л и т в а !

Боже! Ти посље олује сваке
Разведриш небо — разбијеш облаке
И сунце пустиш да грије и сјаје,
И поветарац да лакко маје,
По ведром небу месец да ходи,
Безбројне звезде за собом води.

Дај и мени о добри Боже!
Што милост Твоја дати ми може,
Разгони облак сјете од мене —
Да ведрије могу гледати зјене,
Лакше да сносим муку ми ову —
Кад ме још свете дужности зову!

Драг. Лончар-Трбојевић.

Д О П И С И.

С пута. Поштов. госп. уредниче! У неђељу 19. марта т. г. бавио сам се послом у Сарајеву. Исти дан била је прва скупштина „Добротв. Задруге Српкиња“, на основу новоодобрених правила, у свечаној дворани српске школе. Присутних чланица било је 65, а галерија је била пуна радозналост мушког и женског свијета. У 3 сата по подне вриједна предсједница гђа Јелена Самарџија представља изасланика полит. власти г. Мандића и моли приврем. тајника да прочита имена свију чланица и након читања, пошто се установило, да може скупштина рад отпочети, предсједница поздравља искупљене чланице заносно и одушевљено, што нам је особито годило. Позива их на слогу, рад,

ред, љубав и одважност и да у будуће не клону у племенитој и светој дужности. За тијем се читају нова правила иза којих се водила и дебата. Правила су добра, само што је полит. власт себи много надзора присвојила, што се надамо да ће наше свјестне Сарајевке настојати, да се чим прије ослободе толиког надзора политичког, да се промијени §. 33. правила, како би могле брже и лакше племените намјере остваривати. Иза тога прив. благајница гђа Кнежевићка прочитала је свој извјештај о досадањем раду и напретку задружне благајнице, који се је примио на знање и одобрење, на што се предсједница захваљује свима приложницима. Тада отпочеше предлози поје-

динијех чланица и онда се прешло на бирање новог одбора. Акламацијом су изабране за предсједницу гђа Јелена Самарџија, за потпредсједницу Перса Кречић-Николић, за благајкињу Даша Станишићка. И док су поменуте госпође биле одмах изабране, требало је потље више времена и претресања, те су за одборнице изабране ове дичне Српкиње: гђа Мара Мандићка, Софија Радовићка, Кока Антуновићка, Марица Прњатовићка, Анка Бокоњићка и Митра Морачина. За замјенице: гђа Јока Трифковићка и Зорка Пешутова. У надзорни одбор: гђа Јанковићка и Даница Кнежевићка, а за тајника г. Стева Марковић предавач у препарандији.

Иза овога предсједница се опет захвалила бираним ријечима и позвала на дужност Србе и Српкиње да помажу ову добротворну установу. Њезин говор и понашање при руковођењу скупштине тако нас је одушевило, те смо јој сви дуготрајно аплаудирали!.. Пошто је записник био потписан, скупштина је била бурно поздрављена од све публике. За покровитељицу задружну изабрата је велика српска добротворка племен. гђа Аделина Мис Ирбијева, која је заједнички поздрављена, а прочитана су имена досадањих умрлијех чланица, којима су све присутне устајањем почаст одале, побожно се прекрстивши: Бог да их прости и помилује!

Ето тако се сестрински сврши ова прва скупштина, па и ако би се имало понешта замјерити, то не ћемо чинити из разлога, што наше честите Сарајевке први пут ступају, да им јавност рад оцјењује, само желимо да у будуће буде на скупштинама много више присутнијех чланица, да не заборављају на своју дужност; па како се и досадањим њиховим радом дичимо, да нам у будуће и дичније буду. Живица добротворна Задруга Српкиња! Живиле племените Српкиње Сарајевке!!

Ово Вам г. Уреднице укратко и с пута пишем, знајући у напријед, да ће вам и оволико драго бити. Мени је први пут да гледам женску скупштину и ја сам са скупштине задовољан и весео српску дворану оставио.

Коњиц, 20. марта 1906.

Братски Вас поздравља!
Ваш пријатељ:
Родољуб.

Сегедин, на крстопоклону недељу. Мило ми је, да Вам и опет могу јавити једну пријатну вест, што свакако служи на част Сегединцима. Наша трговачка и занатлијска омладина, данас је делом показала, да

је свесна и прожмана родољубљем; *јер се удружила*. На молбу те честите омладине наш парох Лазар Шевичић примио се управитељства, учитељ Јов. Јанко Ђ. Ђосић тајништва а главни татор наш — Шандор Мајски пак за књиговођу, сва тројица ће вршити своје дужности *бесилашно*. Кад се ова омладина организовала како треба, изабрали су из круга свога, — којих је било преко 50-рица на окупу — 8 одборника и подуправитеља у особи младога и агилнога занатлије Бранка Брцана; — парох је држао диван говор, а учитељ је после тога изређао низ мисли и обећања, да ће њи тројица (поп, учитељ и татор) потпомоћи их не само морално; него и материјално. Ова два говора свештеника и учитеља велики је утисак учинио на омладину и беху поздрављени са дуготрајним *живели*. Говори ови могу се назвати: *српски катихизис и вјерују*. Сад је тајник учитељ Ј. Ђ. Ђ. читао нацрт основних правила. Удружење је усвојило наслов удружењу „*Напредак*“ и с малим изменама једногласно беше статут усвојен и решено, да се тај статут отпосље на одобрење вис. кр. уг. мин. унутр. дела. У своје време ћемо тај статут обелоданити у Вашем ц. листу ако нам будете хтели дати места у ту сврху? (С драге воље! Ур.) Засада имам рећи о истоме — да је циљ овог удружења врло племенита и родољубива, и ми се не сумњамо, да се неће одобрити.*) Госп. уреднице, примите србински поздрав у залогу најдубља ми поштовања!

Ваш верни извештач и сарадник **Ј.**

*) Нама је мило, што видимо, како се Сегедин од последњих десет година диже нагло у српском духу. У њему беше изумрла сва снага српског елемента, тек само што је у Добротворној Задрузи Српкиња тињила свест и и чувало се српско име. Од како је пак приспео тамо наш сарадник и учитељ г. Ј. Ђ. Ђосић и честити свештеник г. Л. Шевичић, отпоче живљи покрет на свима линијама српског друштвеног живота. Они се удружише са врлим родољубом, тамошњим трговцем г. Ш. Мајским, сад глав. црквеним татором, те развише више делатности него млога већа и чистија српска места. Појачаше знатно материјалну страну Добротворне задруге, основаше српско цркв. певачко друштво, подигоше потпорно српско друштво „Пријатељ“ ево сад основаше и друштво трговачко-занатлијске омладине „Напредак“. Школа им је уређена, црква улепшана, администрација уређена. И тако видимо, да с године у годину ничу све нове и нове установе, у месту, које смо већ сматрали да је изгубљено за Српство. Ето, шта се може, где је слоге и спораума тек између тројице интелегентних људи, па кад их при том води чисто родољубље и народно одушевљење.

На овај пример могли би се многи синови наши угледати, а особито свештеници и учитељи, који су повани, да бдију над животом свога народа. Нека је слава овим родољубима!
Ур.

У да љ е н о м.

Питаш: какав то допире шумор?
... К'о уздаси посред бола, ваја? ...
Јецане је устргнута цвета
Из алеја мириснога гаја.

Крушевач.

Нису боли с немилости ове:
— Та зато је и дарован људма,
Али кад се већ узабрат' мора
Бар да вене на твојима грудма!

Каја.

Лаку ноћ.

Сунце се полако губи у пурпурном сјају
И грли запад свој.

Вече на земљу слази
Нечујно, неосјетно. Птице почимљу у гају,
Свој вечерњи пој...

Са старе црквене куле разлежу се гласи
Вечерњег звона.

У густом ваздуху изумиру звуци
Те тужне мелодије. Баш ко и они часи
И речца она!...

И у томе часу, кад вечерње звони звоно
И данак ће нам проћ',

У души мојој залепрша тада,
Онај стари наџ, а љубав жарка теби пјева бџно:
Лаку, лаку ноћ!...

Б. Крупа, 1906.

Анђелија Ђонлићева.

ЛИСТАК.

Прва љубав.

Седим јуче код про-
зора и једим се на
рђаво време. Прави
јесењи дан. Киша пада

још од јутрос, а сад још почео и ветар дувати
— на улици блато — зима — чисто осећаш,
како ти влага пролази кроз одело, па те спо-
падне дрхтавица.

У пећи пуцкара ватра, а ја се загледала у
румен која пробија кроз решетку — па рачу-
нам, колико месеци сад морамо ложити и колико
ћемо дрва погорети.

На једаред — куцање! Ко то може бити по
оваком времену? И не дочека одзив него улети
у собу — у правом смислу речи улети.

Сва се заруменила од наглог хода и оштрог
ваздуха; ветар јој разбарушио смеђу коврчасту
косу, уснице јој у полак расклопљене, те јој се
између њих беле оштри зубићи.

»Ево ме!«, рече још сва задихана, држећи у
руци мокар кишобран са којег цури вода у
млазевима.

»Евице, Евице! А кишобран?«

»Јух, теткице!« брзо истрчи у ходник ода-
кле сам је неко време слушала, како брише
ципеле и тресе одело од воде.

Затим се врати и паде ми око врата с та-
ком силом, да сам одмах познала, да се нешто
важно догодило.

Опростих је влажног огртача и хтедох јој
скинути мало накривљену капу.

»Не, нипошто, остаћу само мало. Дошла сам
само да ти приповедам, како сам се провела
код Мице. Шта, ти не знаш, да је јуче био
прстен код Мице? Ух, теткице, — па где ти
управо живиш? — Помисли само, било нас је
четрдесет особа! Ух — па што је Мица била
медена — знаш, као од шећера! Имала је роза
свилену хаљину, знаш — тако слатку — па
младожења, тако се стиди! Помисли, пољубио
ју је ваљада десет пута у руку.«

»А за кога се удаје?« једва уграбих ја.

»Та за Бога, теткице, зар ни то не знаш?
За оног богатог трговца, што је хтео још лане
да је узме — јао, како је диван шмук добила,
каже господин Миленко.«

»Који господин Миленко?«

»Та он је провизор код нашег апотекара.
Знаш, онај висок, црномањаст, валда си га ви-
дела кад си била у лекарници.«

»А како ћу, кад не идем никад у лекарницу.«

»Шта, никад не идеш у лекарницу? Зато
тебе господин Миленко не познаје — а ја се
чудим, да те не познаје.«

»Као што видим, ти си се много разговарала с господином Миленком,« приметим сасвим невино.

»О — ваздан! Знаш, теткице, то је таки обешањак; хтеле смо да попуцамо од смеја с њиме. Помисли, узме виолину па свира као онај музик-клон из циркуса. Па миче ушима уз то —« и мала се блажено осмехну при успомени на диван провод са господином Миленком.

»Па уме да игра как-ванк — дивно! Играла сам с њиме валцер — ах теткице — просто божанствено игра. Зна и српске игре, све их он предводи. Каже Вида, да се врло радује забавама, бар ћемо имати једног доброг играча. — Остали смо до два часа — из прва нас је све тата звао кући а ми нисмо хтеле — а после, већ знаш, кад су господари мало пили а жене почну звати. — Видиш, ја никад не бих била така, да мужа зовем из најлепшег провода; каже и господин Миленко —«

Ту застаде и загледа се у прозор и што је дуже гледала, све је озбиљнија постајала. Погледам и ја кроз прозор. Тамо преко на отвореном прозору стајаше лепа плавуша, моја суседа — Немица, а под прозором висок црномањаст младић. Мала уздахну дубоко.

»Ала је рђаво време, је ли? Не разумем

само, како се ко може шетати по таком времену. Па и та твоја суседа разјапила прозор — гледај само! Као да имају читав вагон дрва.«

Неко време поћутасмо — затим запитам сасвим невино:

»Па шта још вели господин Миленко?«

»Ко — тај глупак што дрма ушима? — Мани га збогом. Знаш, тако га не марим, ни малко — ни оволицко —«

Сва се зажарила а у очима јој блистају сузе.

Добро сам слутила, да је онај преко — господин Миленко.

Чинила сам се свему невешта. Устанем и донесем тањире и чанак с тестом.

»Гле, ја јуче имала гостију, па да окушаш и ти.«

»Хвала, теткице, морам кући — већ се смркава —«

»Ништа, отпратићу те ја.«

Не имаде куд! Мораде окушати колаче. Испрва је помало грцала али већ за кратко време предаде се благовању.

»Ах, теткице, ова је торта божанствена.«

На пољу још пада киша, господин Миленко разапео кишобран и живо прича нешто Немици.

Моја мала гошћа и даље угушује своју прву љубав — тортом од лешњика.

Даница Бандић.

Добрила.

— Написала Милка Гргурова. —

Било је право задовољство отићи у кућу старог г. Мирића, књижевника и научника. Ту се човек сретао са разним светом, младим и старим, веселим и озбиљним, са уметницима и књижевницима, једном речи, ако је ко хтео да се пријатно проведе, требало је само да оде у ту кућу, па је ту могао чути и мудру реч и весело ћеретање, а особито музику и певање. Улазећи у кућу, већ вас на степеницама обузима неко пријатно осећање, и ма како да сте нерасположени, ту се морате пријатно осећати.

Стожер те куће и свега живота у њој била је кћи г. Мирића и његове госпође — Добрила, весела и жива као веверица, ведро као мајско небо, вазда насмејана и готова на смех и на песму. С песмом је устајала, с песмом и легала: од раног јутра до мркле ноћи певала је она, радећи

кућевне послове или седећи за гласовиром. Песма јој је била живот, као што јој је и живот био песма.

Поред ње, њени су родитељи имали и једног, старијег од ње, сина, и за љубав своје деце позивали су њихове другове и другарице, те би се сваке недеље одређеног дана, искупили код њих и провеселили песмом и свирком.

У првој соби код старог књижевника затекли бисте старијег па и младог света, који се радо користио његовим знањем, јер и ако беше стар и слабуњав, ипак му је дух био свеж, а памћење необично. Сваком би брзо и лако одговорио о чему би га год запитали. У исто време били су његови слушаоци задовољни с њиме заједно, слушајући из друге собе врло пријатне звуке музике и певање омладине.

У трећој соби седеле су госпође са пријатном домаћицом, и поред разговора уживале су у лепој музици и певању.

Весели двори »Иве Загорице« нису били веселији од ове куће у којој се толико певало, свирало и слатко смејало.

Добрила је још као дете била необично несташна, пуна живота, весела, насмејана, увек добре воље. Надиграла би увек све своје другарице, никада није знала за умор, учила је све играјући се, а схваћала је необично брзо и правилно. Као одрасла представљала је са својим другарицама и друговима и на позорници, коју су подизали у своме дворишту, па и у том се она одликовала од свију.

Да, Добрила је била весела као тица у зраку, којој је природа давала све што је желела. Безазлена као дете, пуна осећања, одушевљена за све што је лепо и узвишено; била је права песничка душа, жива песма над песмама. Али је Добрила поред свега свога безбрижног живота имала племениту душу, топло и нежно срце. Ни један сиромашак није изашао из њихове куће, а да му она није што уделила. А да се ко у беди пред њом заплакао, и хаљину би са себе дала.

Добрила се разликовала од свију својих другарица. Искрена и одлучна, говорила је што јој је на срцу. А мрзила је ако је опазила да јој ко неистину говори. Што ју је највише одликовало било је то, што пред својом мајком није имала никаквих тајана. Ако јој је који од младих људи што ласкаво рекао, или се ко усудио до јој љубав изјави, одмах би од речи до речи поверила својој мајци.

Међу младићима који су им долазили били су и неки старији, који су били и за женидбу. Особито неки Драгољуб, који је био врло радо виђен у кући, и који се интересовао за Добрилу. Он јој није говорио о својој наклоности, али је она осећала да је он воли јер је она имала и духа, те се пред њим мало више и устручавала. Са својим друговима није правила многе церемоније. Чим би јој који почео ласкати, она би му одмах одговорила кратко и разговетно:

— Ја вас све волим као другове мога брата па и моје, али ако ћете ми говорити којекакве лудорије, онда боље немојте ми ни долазити. То запамтите добро!

Добрила је имала и јаку вољу, али та воља није прелазила границу; само ако је хтела коме

да учини какво добро, од тога је нико није био у стању одвратити.

Имала је неку пријатељицу коју је обасипала својом љубављу, ма да јој та другарица није враћала љубав у истој мери. — Једном се разболи та другарица врло опасно од гушобоље. Добрила је била ван себе кад јој мати забрани да је за време те несрећне болести не може обилазити. Али се она није могла уздржати, па јој је ипак крадом одлазила и односила јој понуде, јер та сиротица није имала родитеља. Тек кад јој је другарица оздравила, она је то казала својој мајци и молила је да јој опрости што је то чинила без њеног допуштења.

Чим је у Београду била отворена музичка школа, Добрила је одмах молила своје родитеље да јој допусте да учи певање, а и у музици да се усаврши, и заиста је дивно напредовала: њен се љупки глас све више развијао.

Једном, кад је пошла у школу, виде на улици неког старог полуслепог просјака, где лежи на сред пута. Она му брзо приђе и запита:

— Шта вам је, стари, да вам пије зло?

— Немоћан сам, па сам ето пао, — одговори просјак, — па сад не могу да устанем.

— Дајте ми руку, добри старче, ја ћу вас подићи.

— Али старац је био и сувише слаб да се могао одупрети на ноге, а она и сувише нежна да га је сама могла подићи. Доста се дуго мучила, док најпосле не наиђе неки старији господин, па кад је виде како је сва поцрвенила од напора да подигне старца, приђе јој и поможе јој те га подигше. За тим је запита:

— А ко вам је тај старац, и куд желите да га одведете, госпођице?

Она га изненађено погледа па рече:

— Не знам, господине, ни ко је ни шта је; видела сам само да је слеп, и без вође пао на земљу, па сам му хтела помоћи да се подигне.

— То је врло лепо од вас, госпођице! — одговори господин гануто. — Али шта ћемо сад с њиме? Он ће опет пасти, кад је слеп а нема вође.

Старац на то одговори:

— Наслоните ме само на дувар, сад ће доћи мој вођа: отишао је да купи хлеба, гладан сам. Хвала вам, што сте ме подигли са земље, могла су ме кола згазити.

Добрила је била тиме врло потресена и не хтеде га оставити док му не дође вођа. Час јој је пропао у школи, али је била задовољна што

је притекла у помоћ овоме беднику. Кад је дошла кући причала је мајци са највећим задовољством, али ју је и молила да о томе никоме ништа не говори.

И опет је освануо дан, кад су примали посете. Драгољуб, који је био редован гост, дошао је раније само да би могао који час говорити са Добрилом насамом, и та му се жеља испуни. У разговору рече јој:

— Ви ваљда и не знате, госпођице, да сте ових дана били предмет дивљења и —

— Каквог дивљења? — запита га Добрила.

— Био сам у неком друштву, кад нам је неки господин причао, како сте притекли у помоћ слепом просјаку — —

— Ох, молим вас, немојте о томе говорити — прекиде му брзо реч Добрила, — ја писам то учинила да ме ко хвали, већ што сам сматрала за дужност немоћноме притећи у помоћ.

— Али, госпођице, ипак та пажња с ваше стране заслужује похвалу; то је знак да вам је срце нежно, а душа племенита. Па сам помислио: благо ономе коме једном поклоните то срце!

— Ех, којешта!

— Како, госпођице? Зар ви узимате то тако лако? Мислим да тако осетљиво срце не може дуго остати а да кога не заволи.

— О, ја и сад волим, господине.

— Збиља? А кога?

— Па моје родитеље, волим музику, певање, волим цео свет!

— Охо, то би било сувише! Ваљда ипак у том свету има некога кога мало више волите?

— Ја вам и опет кажем: волим цео свет, јер он ми изгледа као нека башта, у ком је пуно свакојаког лепог цвећа. Истина, ја ружу највише волим, али се бојим баш њу да узберем.

— Тако! А зашто се бојите? — Смешећи се запита је Драгољуб.

— Бојим се да не избодем прсте о њене бодљике! Осмехну се ђаволасто Добрила.

— Ви сте сувише пажљиви, госпођице Добрила. У осталом, кад се тако бојите, бирајте други цвет.

— А зар у цвету не би могла бити каква зоља, која би ми још већег вреда нанела?

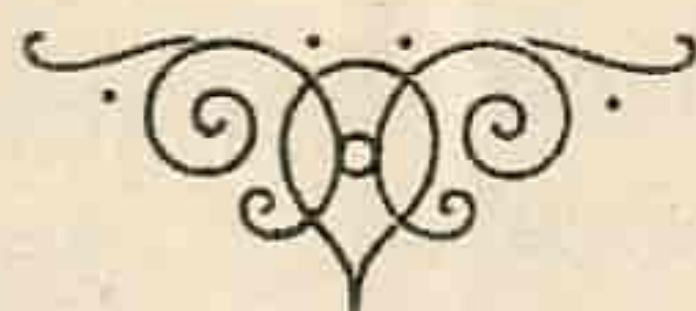
— Заиста, госпођице Добрила, ви имате духа! Па добро, хајте заједно да бирамо цвеће, ја ћу вам помоћи —

— Ох, опростите господине, упаде му она брзо у реч, — ено већ долазе гости; морам вас оставити.

И одјурн брзо у другу собу, у сусрет гостима.

Драгољуб погледа зловољно за њом, и опази како се љубазно здрави са госпођама, њиховим кћерима, и са младим људима. Он воли Добрилу, али се и љути што не може да схвати њен карактер. По некад му се учини као да му је наклоњена, да му поклања највише пажње, па наједанпут се разочара кад види да је и према другима тако љубазна. Па и ако је уверен да она то не чини ни из какве кокетерије, ипак постаје саревњив и зловољан, јер му се чини да он више за њу и не постоји. Тада би је чисто пакосно погледао а при поласку стегао би јој руку тако да би је заболело.

(Наставиће се).

Госпођици Н.

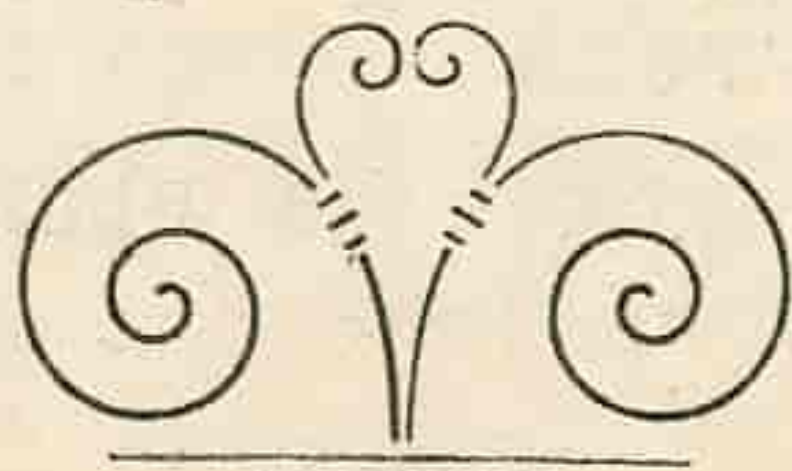
Мамна срца похлепнога
Грамжљиво се на ме пусти,
К'о невјешта погоднога
Да м' уграбиш у чељусти.

Твој ме поглед вара, слади
И ласкавост силно вуче,
Ал' срце ми нешто хлади
И ријечи ми не извуче.

Остави ме, ти на миру,
Од љубави још не живим,
Не видим је у свемиру,
Па гдје дивну да подњивим?!

Цетиње, 1891.

Ђ. Шпадијер.

Рад добротворних задруга Српкиња.

Стари Бечеј.

Редовну своју пролетњу скупштинску седницу одржала је „Просветна Задруга Српкиња у Старом Бечеју“ дана 26. фебруара (11. марта) 1906. године у просторијама бачко-потписке штедионице.

Овај пут се скупило врло леп број чланица и то на први позив! Госпођа председница је то с великом радошћу споменула, те поздрављајући скупиљене чланице — 27 на броју — изразила наду, да ће овако велико интересовање за рад задругин по свој прилици загрејати и одушевити на интензивнији рад у будућности.

Отворивши седницу позвала је гђа председница друштвеног перовођу, да изволи у кратким потезима изнети рад задругин у прошлој години.

Перовођа је затим оцртао делање задруге 1905. године:

И ако због тужних случајева у више српских породица и због болести како гђе председнице тако и других чланица и одборкиња није одржано онолико седница, колико „устав“ прописује, већ само 2 редовне и 1 ванредна скупштинска и само 3 одборске седнице, на којима је решено 60 предмета, ипак редован рад није имао никакве штете; чланице су редовно своју чланарину уплаћивале, гђа благајкиња је све благајничке послове тачно и савесно обављала. Из горе споменутог разлога није се могла никаква забава одржати, те је тако и ова година морала са неким дефицитом завршити.

Све су седнице одржане у бачко потпиској штедионици, чије је просторије с највећом предусретљивошћу свагда нам уступао управитељ штедионички благородни господни др. Иван Влаховић, па чему му срдачна хвала.

Ове године имали смо пет питомица: 1. *Христини Поповићеву*, ученицу IV. разреда срп. учитељичке школе у Сомбору, која је од наше задруге уживала ове године 6 месеци по 10 фор. до краја јуна месеца, када је свршила школу и у врло лепом писму топло се захвалила, што смо јој помогли, те је у име Божије могла свршити започете науке. Иста питомица за четир године примила је од наше задруге 400 фор.

2. *Катицу Вујићеву*, ученицу III. односно IV. разреда српске учитељичке школе у Сомбору, која је уживала припомоћ од 15 фор. месечно, свега годишње 150 фор., и која ће идуће године завршити науке своје.

3. *Ружицу Чилићеву*, која је уживала припомоћ 10 месеци по 5 фор., свега 50 фор.; ученица је овдашње женске грађанске школе.

4. *Зорану Теодинову*, ученицу I. разреда срп. учитељичке школе у Сомбору; уживала је припомоћ од септембра до краја године, четир месеца по 5 фор.

5. *Катицу Божићеву*, која је ове године за-

вршила учење шва на машини. Ова је само три месеца уживала припомоћ. Све су питомице добро се владале и добро се училе.

У почетку 1905. године беше 39 чланица, при крају године остаде само 36. Смрћу изгубисмо две чланице: Ану Монастерли и Иванку Милованову; једна се удала: гђа Даринка Ковачевић.

Заузимањем гђа чланица, особито пак двеју: гђе Живковићке и гђе Соколовићке, увећао се број задругарака са шест нових чланица, тако да сад имамо за 1906. годину свега 42 чланице, обичан број већ од много година. Осим тих редовних чланица имамо и једну почасну чланицу, а то је врла Српкиња гђа Савка Суботићка.

У знак великог поштовања спрам дома наше уважене дугогодишње вредне председнице гђе Емилије Јоцић, која је у почетку године смрћу изгубила много супруга свога, у место венца послато је у Загреб 30 круна, а том свотом хтело се припомоћи новом и сваке хвале вредном новом похвату „Привредника“, а то је намештају и женске српске омладине, као што то од 8—9 година амо с успехом чини смушком.

Као сваке године тако и ове поклоњено је српској школској деци у месту неколико лепих књига. Намера нам је била да ове године поклонимо изванредан број светитељских сличица руске израде у лепом оквиру, да би стали на пут куповању различитих сличица и иконица ркатоличке израде, но, пошто таквих иконица не могосмо добити, дадосмо школској деци 59 комада разних књига, од којих 40 комада је поклонила гђа председница, на чему јој велика хвала.

Отварање првог српског универзитета у Београду поздрависмо овим телеграмом: „Српски народ данас ступа у редове културних народа отварањем српског универзитета. Тај светли тренутак с одушевљењем поздравља и просветна Задруга Српкиња Старо-Бечејкиња“.

Да би припомогли од наше стране материјалном и моралном унапређењу срп. велике гимназије новосадске уписали смо се са 50 круна за члана оснивача „Слоге“ удружења бивших ученика, ученица и пријатеља те гимназије. Новац је послат на благајништво „Слоге“ у Нови Сад.

Увежавајући заслуге Његове Светости српског патријарха Георгија Бранковића на српској школи и просвети поздравила је и наша „Просветна Задруга“ телеграфском овом честитком прославу педесетогодишњице свештеничке му службе:

„Боже живи српског Патријара
„Постолетна слугу светога олтара,
„Добри дели своји мудру своју главу,
„Увенчај и себи и нама на славу!“

На том нашем поздраву изволео је Свети Патријарх топло се захвалити.

Последње суботе одржан је редован годишњи парастос преминулим задругаркама; на томе је парастосу појало срп. црквено певачко друштво, коме је друштву у име захвалности на многогодишњем добровољном и бесплатном учеттвовању и појању о парастосима ове године задруга припомогла даром од 20 круна, јер је то наше изврсно певачко друштво, сада у врло рђавом материјалном положају, што нема из чега да плаћа свога коровођу, кад је црквена општина досадању плату коровођину одредила новоизабраном и новоустановљеном црквеном певцу, коме поред осам вероисповедних учитеља у месту заиста нема места.

Ове је године издато које на поклоне које на милостиње око 100 фор. или 200 К, питомицама је издато преко 560 круна, свега је издавања било 487 фор. 75¹/₂ новчића или у крунама 975'51.

Од чланарине је придобило . . . 305 К 80 п.

„ бачко-потиске штедионице

поклон 30 К — п.

„ гђе Љубице Јоцић поклон 20 К — п.

извађено из штедионице . . . 600 К — п.

Свега . . . 955 К 80 п.

тако да је више издато неких 19 К 71 п., коју је своту гђа благајкиња предујмила од свога новца.

Готовог новца у бачко-потиску штедионицу уложенога било је у почетку године 10,993 К 11 п. камага је 483 К 53 п.

Свега дакле . . . 10,476 К 64 п.

У току године извађено је . . . 600 К — п.

остало је на крају године . . . 10,876 К 64 п.

дакле са 116 К 47 п. окрњен је главни капитал.

После тога извештаја о задругином раду прешло се на избор часника за 1906. годину, те је акламацијом изабрана: за председницу госпођа Емилија Јоцић (21 пут), за потпредседницу гђа Еуфимија Влаховић, за благајкињу гђа Христина Хаднађева (24 пут), за перовођу пречасни г. Јован Степанов.

Тајним гласањем, цедуљицама, избрате су за одборкиње ове госпође: Олга плем. Војновић, Милица Богдановић, Јулка Живковић, Анка Поповић, Лепосава Мартиновић, Милева Степанова, Јулка Ивановић, Милева Миковић.

Затим је у главним потезима утврђен предрачун за 1906., по коме би остало нешто новца на подмирење овогодишњег дефицита.

Пошто су по том две чланице гђа Мила Гавански и гђца Даринка Мравић умољене да оверове и потпишу скупштински записник, гђа председница захваљујући чланицама на доброј вољи и лепом одзиву затвори седницу.

ГОСПИЋ.

Добротворна Задруга Српкиња у Госпићу, ступила је у живот у мају 1905. а држала је другу редовну главну скупштину 5. фебруара 1906. на којој је стара управа положила рачун и изабрана нова.

Редовних је чланица било 38 (из Госпића 33) чланова помагача 32, оснивача (по 50 К.) с потпуно уплаћеним оснивачким улогом 12, а с непотпуно 4. Благајничко стање 31. дец. 1905. било је 1603 К. а на скупштини 1903 К 32 филира.

Нова управа изабрана је:

Председница гђа Милка Јерковић, потпредседница гђа Милица Илић, благајник гђ. Катина Гутеша; Управни одбор: гђе Смиља Гутеша, Јелена Кангрга, Анђа Крајиновић, Сара Максимовић, Мара Мијић и Маца М. Орлић, замјенице гђа Даринка Петровић, гђе Маца В. Орлић и Милица Пањковић. Надзорни одбор гђа Софија Корица, гђца Ката Милашиновић и г. Миле Трукуља. Порота гђе Ј. Вујновић, И. Мајсторовић, М. Стапић, замјенице гђа М. Дубајић и гђца Јелка Лисац, тајник г. Н. Мајсторовић.

Загреб.

Дана 2. (15.) фебруара о. г. одржала је и наша загребачка Добротворна Задруга Српкиња своју редовну главну скупштину — по реду десету — о којој желим укратко да известим.

Скупштину је отворила вредна потпредседница задругина гђа Јелисавета Борота поздравивши све присутне задругарице и заблагодаривши им од срца, што су се позиву задругином одазвале, те скупштину у лепом броју посетиле. Пошто је још споменула, да се председница задругина пресветла гђа бароница Катинка Живковић захвалила на части председнице и навела, да ће се о томе потање известити у *Извештају управног одбора о раду задругином у год. 1905.*, замолила је тајника да прочита тај извештај.

По томе је тајник прочитао Извештај, из којег се свака чланица могла потпуно уверити, да се рад задругин и у г. 1905. развијао најлепше и најуспешније.

Износим одмах овде и главније податке из тог Извештаја.

Задруга је имала крајем г. 1905. 8 чланова добротвора (добротвор је сваки Србин, који уплати 100 круна), 21 чланицу оснивачицу (оснивачица је свака Српкиња, која уплати 100 круна), 132 редовне чланице (Српкиње које плаћају 12 круна годишње), 55 чланица помагачица (Српкиње које плаћају 4 круне годишње) и 36 чланова помагача (Срби који плаћају такођер 4 круне годишње).

Према томе порастао је у г. 1905. — испоредивши је са г. 1904. — број чланова добротвора са 1 новим (Лаза Дунђерски из Сенто-

маша), број чланица оснивачица остао је исти, број редовних чланица повећао се са 9, чланица помагачица са 3, а чланова помагача са 4.

Задруга је помагала у г. 1905. **шест** Српкиња удовица немоћних и неспособних за рад сталнима месечнима потпорама. Исто тако помагала је **десет** Српкиња ученица на разнима овдашњима школама сталнима месечнима потпорама. Даље је стално помагала и **три** Српкиње девојке, које се налазе на изучавању разних послова, с којима ће данас сутра моћи себи свагдањи хлеб да зарађују. Осим тога давала је задруга у минулој години такођер и ванредне потпоре. Такој једној ученици Грађанске Школе, једној Српкињи да изучи примаљство, једној да отпреми дете на занат, једној за лекове и т. д. Божићним даром даривала је задруга 15 Српчаци и то 13 са рубљем (мушке и женске), а двоје мушке деце са оделом и ципелама. Такођер је и сиромашнијој женској школској деци набавила потребан материјал за ручни рад и њим снабдела све девојчице, код којих је то нужно било.

Целокупно примање задругино у г. 1905. износило је *3401 К 55 пошура*, а издавање *2358 К 50 пошура*. Према томе је остао вишак од *1043 К 05 пошура*. Од тога вишка додато је основној главници задругиној *535 К*, а пренешено је на ову годину *508 К 05 пошура*. Основна главница задругина износи сада свега *6900 К* (2265 К у 30 акција Српске Банке и 4635 К у Српској Банци на уложним књижицама).

Као што се рад задругин повољно у свему кретао, исто је тако у свему одлично радио и напредовао и задругин Интернат под врсном управом управнице му гђице Маре Велисављевићеве и вредних јој помагачица: гђице Маријане Димовићеве и Вукосаве Илићеве — префекта Интернатових.

Примање задругиног Интерната износило је *15.841 К 75 п.* (уплата питомица, камата на текући новац и т. д), а издавање *15.696 К 86 п.* (Станарина, храна, огрев и т. д.) Вишка је дакле, било — **144 К 84 п.** Фонд Српског Девојачког Интерната (за градњу зграде) износио је концем г. 1905. свега **32.877 К 13 п.**

Питомица у Интернату било је почетком школске године 1905./6. свега **30**, и то: 12 из Хрватске, 4 из Славоније, 3 из Срема, 10 из Босне, 1 из Угарске. Питомице су се уписале у ове школе: 6 у женски лицеј; 13 у Вишу Девојачку Школу; 8 у Женску Стручну Школу и 3 у Препарандију.

Већи број питомица (и ако се сваке године све више родитеља јавља за своју децу) није на жалост могуће примати за сад, док задруги не пође за руком, да сагради властиту кућу за свој Интернат. Можда ни за то неће још много времена требати, јер се задруга бави озбиљно том мишљу, а ваљда ће и код свију

Срба свуда нужну помоћ и потпору добити, кад извесни час дође.

Осим свега овога, што доведе наведосмо, у Извештају је особито топлима речима изнешено и настојање задругиног управног одбора да бившу председницу задржи на челу задруге и даље. На жалост све настојање управног одбора — као што Извештај вели — остало је без успеха, јер су прилике, услед којих се бивша председница морала да захвали, биле јаче од свега настојања управног одбора и од све љубави бароничине напрама задрузи, којој је на челу стајала пуних 10 година.

Извештај управног одбора скупштина је — по прочитању — једногласно и једнодушно на знање узела.

Затим је одмах прочитан извештај надзорног одбора, у коме је констатовано, да је надзорни одбор рад задругин и књиге задругине налазио вазда у најбољем реду.

Скупштина је иза тога дала разрешницу управном одбору.

Исто тако је скупштина на знање узела и одобрила *прорачун за 1906.*, кога јој је управни одбор поднео и образложио.

После тога се прешло на избор председнице, затим на избор трију одборкиња на место оних, којима је време — на које су изабране — истекло, те на обнову ревизијоног одбора.

За председницу је једногласно изабрана досадања потпредседница гђа *Јелисавеша Борота*.

За потпредседницу — на место гђе Јелисавете Бороте — изабрана је гђа *Паулина Машевић*, а на место њено пресветла гђа *Јелена Стојановић*, супруга септемвира.

Чланице, које су имале у смислу правила задругиних да одступе, изабране су такођер једногласно поново, и то гђе: *Јованка Рогожарски*, *Јелена М. Јоановић* и *Нада И. Прица*.

Ревизијони одбор изабран је исто тако једногласно поново, и то гђе: *Адела Бреберина* и *Александра Огорелица*, те г. *Петар Николић*, трговац.

По томе је управни одбор известио скупштину, да је у име задругино замолио бившу председницу, да за љубав задрузи и за љубав управноме одбору њеном прими част *почасне председнице*, с којом јој се задруга жели и да одужи колико толико за сва добра, која јој је чинила, а која ће јој чинити сигурно и у будуће.

Скупштина је с највећом радости на знање узела, да је пресветла гђа бароница Катинка Живковићева ту част примила, те је уједно умолила управни одбор, да о томе у име њезино пресветлу гђу бароницу извести и да јој од срца заблагодари на исказаној љубави.

Пошто су још за оверовљење записника изабране гђе: *Меланија Велисављевићева*, *Олга Теодоровићева* и *Марија Новићева*, закључила је председница скупштину, заблагодаривши поно-

во чланицама, што су на скупштину дошле те јој рад омогућиле, као и што су јој поклониле своје поверење, изабравши је за председницу.

Тако је, ето, прошла и протекла X. редовна главна скупштина загребачке добротворне задруге Српкиња.

* * *

Ово дана навршило се пуних десет година, како је загребачка добротворна задруга Српкиња основана.

Задруга је у томе времену заиста показала, да је свој задатак најозбиљније схватила. И ако полако, она нам с дана у дан напредује сигурно, те врши своју мисију колико предано толико и успешно. Српски девојачки интернат је најлепше дело задругино. Само по њему да јој рад ценимо, па би јој морали одати хвалу и признање. А кад се узме, да је задруга кроз 10 година још толики број Српкиња ученица из свију српских крајева помогла; да је толики број Српкиња удовица на својој бризи држала и одржала; да је упутила и леп број Српкиња девојака на изучавање разних корисних послова и у томе их и материјално испомагала; да сваке године нарочиту бригу брине за нашу сиромашну дечицу из основне школе те је обућом, одећом и осталима потребама испомаже, кад се — велимо — и то све у обзир узме, онда поготово заслужује ту хвалу и то признање.

Дужност је заиста свега загребачког српског грађанства, да тој установи нашој српској овде, колико је год могуће и у чему је могуће, рад олакшава и да је помаже од свег срца и својски.

Српски Девојачки Интернат пак мећемо на срце свима Србима свуда. Установа та прима и одгаја српске кћери из свију српских крајева. Дужност је стога и свију Срба свуда, да је помажу и подупиру колико год више и боље

могу, те да узмогне чим пре још и до свог дома и крова доћи и сасвим на своје ноге стати. Тада ће Српски Интернат моћи свој задатак још боље, још успешније и још живље у свему испуњавати.

Л. Х.

С о м б о р.

Добротворна задруга Српкиња Сомборкиња одржала је своју редовну пролетњу скупштинску седницу дана 26. фебруара (11. марта) т. г. На овој скупштини обављена је обнова члаништва на даље три године. Изабране су акламацијом: за председницу г. *Даринка Поповић*; за подпредседницу гђа *Каш. Калић*; за благајкињу гђу *Јул. М. Поповић*; за рачуно-прегледачице гђе: *Јованка Коњовић*, *Меланија Поповић* и *Сидонија Чошић*; за тајника г. *Ст. С. Илкић*. За тим је спроведен избор једне трећине одбора, у који су опет акламацијом изабране све досадање чланице. Сем тога у овој је скупштини закључено, да се „*Раделничка Школа*“ ове задруге, која је пре годину дана отворена, сада затвори, јер нити има довољно ученица, нити материјалних средстава за своје издржавање. Извештај управног одбора, о раду своме и стању задруге за 1905. годину узет је у свој скупштини без примедбе на знање. Из истог извештаја се види, да је број чланица ове задруге у 1905. години износио 194; а благајна да је умножена са 742 К 22 фил. те тако укупно имање задругино износи концем 1905. године 9831 К 62 фил., што служи на част како управном одбору, тако исто и вредној гђи благајкињи *Ј. М. Поповић*, која се неуморно стара око уредног вођења друштвене благајне и задружних рачуна. Не мање хвале заслужује и гђа *Вјера Радич-Пешровић*, за савесно и неуморно руковање благајном „*Алумнеума*“ учитељске школе, који такође леп напредак показује.

Плови, душо!

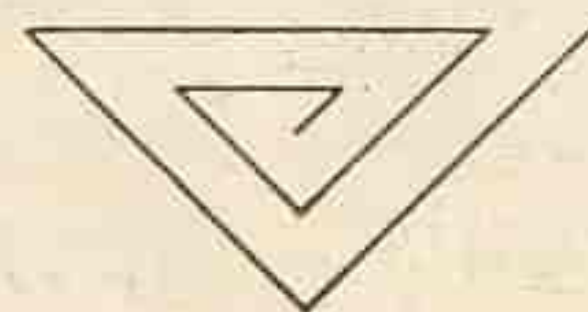
Љупке звезде тио трепте,
Мирно снева цео свет.
Ветрић носи мирис благи,
Што га рађа пољски цвет.

А на небу месец бледи
Разбацује сребрн сјај;
По том сјају душа моја
У далеки плови крај...

Плови, душо, оној страни,
Тражи звезду срца мог —
Кад је нађеш, ти је љуби:
Њу ти даде вечни Бог.

Винковци.

Бранко Кемпф.

Г Л А С Н И К.

Нова Добротворна Задруга Српкиња. 11. марта ове године се у Жабљу основала „Добротворна Задруга Српкиња Жабалкиња.“ Родољубиве Српкиње Жабалкиње изабраше једногласно за председницу: госпођу Марију Сарајлић, супругу велеуваженог великопоседника Емила П. Сарајлића; за подпредседницу: госпођицу Ану Рудић, дугогодишњу вредну учитељицу; за благајкињу: госпођу Марију Мајинску, супругу лечника Милутина Мајинског; за перовође: госпођу Ангелину Француз, учитељицу, супругу мерника Симе Француза, и Љубомира Апића правника; у управни одбор: Марију Мушицку, Марију Чуру, Марију Крајнову, Крису Плавшину, Милу Сарајлићку, Даринку Дамјановићку, Зорку Стефановићку, Вукосаву Димитријевићку, Десанку Љубишу, Софију Михајловићку, Александру Карапанџићку, Меланију Ђорђевићку.

Одушевљење за ову установу је врло велико како у интелигенције, тако исто и у земљорадника и занатлија наших. Дај Боже да то одушевљење буде трајно, те да се ова установа много и много година одржи.

Честитамо жабалкињама.

Поздрав Српкиња. Женски клуб „Лицеј“ у Лондону приредио је прошлог месеца банкет у почаст представника балканских држава. Поводом тим поздравило је Коло Српских Сестара а тако и Женско Друштво са подружинама тај клуб. Коло Срп. Сестара казало је: „Примите нашу дубоку захвалност за Ваше досадашње заузимање и рад за добро српског народа и верујте у наше поштовање. Савка Суботић председница“. Женско Друштво је овако поздравило: „Госпође Женског Друштва из Београда и Србије благодаре енглеским госпођама на сведоџбама симпатија словенским народима и моле их да приме срдчану захвалност. Председница Магдалена Видаковићка“.

Ови су поздрави учинили ванредно леп утисак на оно отмено лондонско друштво и подигнута је здравица Српкињама.

Добротвор српског универзитета. Београдски имућан трговац, г. *Лука Беловић*, учинио је леп дар српском универзитету лане при самом отварању његову, а прошлог месеца позвао је к себи ректора, проректора, декана и продекана и саопштио им је, да оставља после смрти своје све своје имање београдском универзитету. Нека му је слава!

Жарко Станић као добротвор. У 2. броју нашег листа од о. г. споменули смо у читуљи код пок. *Ане Станић* (погрешно штампано *Станић*), матере угледног грађанина вуковарског, г. Жарка Станића, да је оставио у споразуму са својом матером своје имање новосадској срп. вел. гимназији. Сад дознајемо из сомборског листа „Слоге“, да је тај врли Србин овако распоредио са својим имањем: 400 јутара земље у Вери оставља заклади срп. вел. гимназије новосадске; тако, да 80% чистог прихода ужива та гимназија, а 20% „Привредник“ у Загребу. — Двократну кућу у Вуковару и 40 јут. земље, оставља срп. народ. позоришту. — Другу двократну кућу тамо, у којој сам данас станује, добија срп. правосл. црквена општина у Вуковару с тим, да у спрату има стан прота и односно парох вуковарски, а приходом од два дућана у тој кући, да се заведе и издржава ђакон поред срп. цркве. Све ове фондације ступају у живот послесмрти његове и његове жене *Леокаве*. Лепо и красно! Хвала му!

Српски народ † Јанку Веселиновићу. Учињен је предлог Народној Скупштини у Београду, да се породици пок. Јанка Веселиновића, знаменитог српског приповедача обдари државном потпором од 1200 динара годишње. Народна је Скупштина чинила то за живота пок. Љуби Ненадовићу и пок. Чика-Јови-Змају,

па валда неће ускратити ни породици пок. Јанка Веселиновића, која је дала народу тако великог сина и књижевника.

Концерат новосадског филијала «Црвеног Крста» приређен је у суботу 24. фебруара о. г. пред одабраном и многобројном публиком новосадском. На њему су суделовали гђа *Анџонија Максимовићка*, одлична пијанискиња и професорка будимпештанске музичке конзерваторије и знатна париска певачица г-ђица *Ивоне де Тревил*. Обе су суделачице своје приказе тако вешто и тако тачно испуниле, до су новосадску публику преко мере задовољиле, и публика их је за сваки приказ по трипут изазивала и узвицима живеле поздрављала.

Венчани и верени. Г-ђица *Марија Хаџи*, наша претплатница, интелигентна Српкиња, верила се с г. Др. Десидеријем *Хорватом*, обоје из Загреба.

Нова добротворна задруга Српкиња. У Експорт-у Па у Америци скупило се 70 Српкиња, које хоће да оснују тамо сестринство, као и оне у Вилмердингу, па да ступе и оне у Српски Православни Савез „Србобран“. Валда би боље било да Српкиње образују свој женски савез?!

Опроштај са позорнице гђе Софије Вујићке. Пуну 41 годину дана служила је позорницу код српског народног позоришта, гђа Софија *Вујићка*, сестра покојних великих српских уметница: Катице Поповићеве, Љубице Коларовићке, Јеце Добриновићке и Драгиње Ружићке и честитих српских глумаца: Лазе и Паје Поповића. И она је од оних чланова, што су засновали и до угледног гласа подигли наше народно позориште; а има и ту заслугу, што је дала српском нар. позоришту и своју ћерку, г-ђу Милку Марковићку, која нам данас највише дичи наше народно позориште. По решењу последње главне скупштине срп. нар. позоришта, ставила се ова заслужна чланица у стање мира са 1200 К годишње и след тога опростила се од друштва и публике 4. марта о. г. у Сомбору у комаду: „Мајка“, који је написао мађарски писац Чикија, а превео Стеван Дескашев. Сомборци су ову заслужну глумицу обдарили сребрним венцем. Желимо нашој поштованој уметници, Софији Вујићки, да још много година ужива у миру и у захвалном признању своје остале дане. Слава јој!

Чески народни добротвор. Председник ческе академије наука Јосиф Хлавка поклатио је 250 хиља круна за подизање привредног завода, у ком ће чески младићи изучавати све гране привреде. Осим тога оставио је два милијуна круна за хумане сврхе. Хлавка је основао ческу академију наука, сликарску академију и велики дом за сиромашне ђаке ческог свеучилишта. Ове године навршује Хлавка 95. годину живота. Слава му!

Петар Зебић, питомац српског министарства грађевине, техничар у Дрезди израдио је један пројекат за железнице, у коме се огледа тачност, необична практичност и умешност за примењивање свих модерних средстава на пољу грађевинске технике, одликован је, по професорској оцени, између стотину пријављених, а једанаест примљених радова са трећом новчаном наградом из фонда за помагање и унапређивање немачке индустрије. Професорски сенат те технике честитао је Зебићу и писмено поред новчане награде и честитао је и српској влади, чији је он питомац. Радујемо се оваким појавама.

Забаве. Добротворна Задруга Српкиња у *Сенто-машу* приређује 3. (16.) априла о. г. (други дан Ускрса) *игранку*, у корист своје благајне.

Добротворна Задруга Српкиња у *Бос. Крупи* приређује други дан Ускрса 3. (16.) априла о. г. забаву с *игранком*, у корист своје благајне.

ЧИТУЉА.

† **Анка Митрановић.** Наш садруг и заслужни управитељ срп. осн. нар. школа у Скопљу, г. *Јован Митрановић*, изгубио је на Благовести о. г. своју добру и врну супругу Анку *Митрановић*, одличну и уважену Српкињу. Сажалевамо судбу нашег доброг пријатеља, а покојници нека је лака црна земља!

† **Вјенцеслава Луличка.** У Прагу је умрла јануара месеца о. г. мати прашког родољуба и начелника дра Срба: Вјенцеслава Луличка у 70. години живота. Писала је више романа и неколико књига за женско образовање; особито се заузимала за женски покрет међу Ческињама. Почела је издавати и народну књижицу „*Либуша*“, која и даље излази.

† **Душан Николић.** Наш садруг и пријатељ г. *Ника Николић*, умировљени учитељ и благајник Народне Банке у Вел. Кикинди, изгубио је 3. (16.) марта о. г. свог доброг и честитог сина *Душана*, трговачког помоћника у 18. години живота му. Немила судба гони овог доброг човека и његову верну супругу *Ленку* и граби му све одраслу децу. Ово је треће одрасло мушко дете, које су изгубили за последњих 5—6 година. Ми искрено сажалевамо нашег и народног пријатеља, који је сваком приликом само добро чинио и за добро радио. Нека прими наше саучешће, а пок. Душану, који је у Дубровнику умро, куда је отишао да потражи себи лека у оном благом српском приморју, нека буде лака земља и вечна успомена!

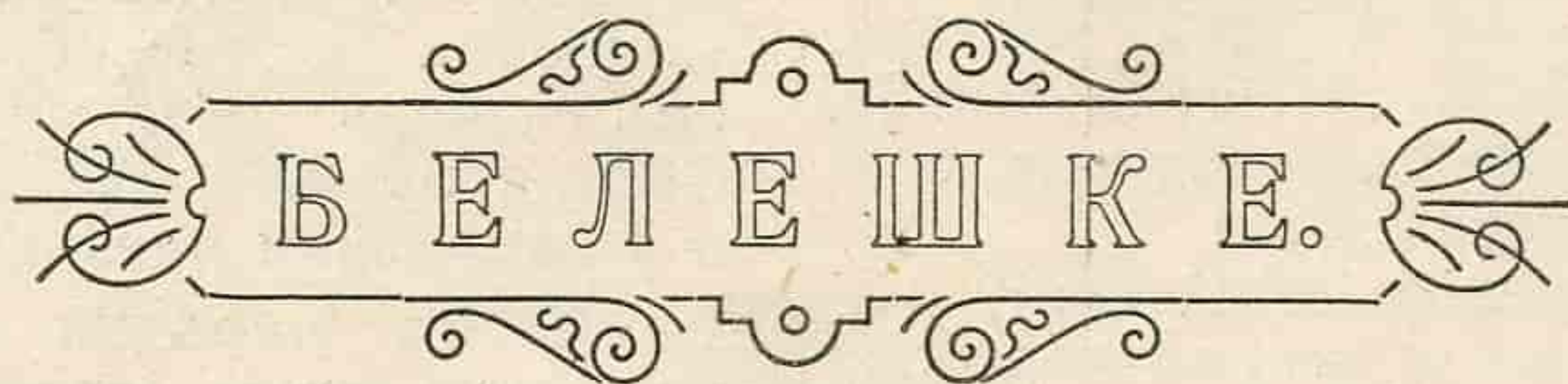
† **Јово Укропина** из Брчке, трговац, кога

смо у последњем броју нашег листа споменули у читуљи, завештао је: 1000 круна за градњу нове школске зграде; друштву „*Просвјете*“ у Сарајеву и друштву „*Привреднику*“ у Загребу по 500 круна. Слава му!

† **Миљивој Чудомировић.** При крају фебруара месеца о. г. упокојио се у Кузмину српски нар. учитељ и наш сарадник *Миљивој Чудомировић*, у својој 38. г. живота. Учитељевао је у Бечмену и Босуту и са своје дуготрајне болести, умировљен је почетком ове год. а преминуо у Кузмину. Покојни *Миљивој* бавио се поред школског рада пчеларством и написао је о том књижицу једну. Писао је осим тога чланке у „*Женском Свету*“ и школским листовима и приповетке за децу у листовима: „*Голубу*“ и „*Споменку*“, и издао је неке и у засебној књизи и да му је Бог подарио здравља и живота, био би то врстан учитељ и књижевник. Оставио је за собом ојађену супругу и петоро незбринуте дечице. Мир пепелу његову!

† **Лука Зима**, некадањи професор срп. вел. гимназије у Карловцима, изврстан зналац класичне филологије; писао је многе распре и књиге из школске струке, упокојио се у Вараждину марта месеца о. г. у 76. години живота. Вечан му спомен!

† **Аврам Ђукић.** У Бечу је 18. (31.) марта о. г. напрасно преминуо одличан Србин, генерал-интендант у миру *Аврам Ђукић*, родом из Госпођинаца у Шајкашкој. Пок. није само Српство подично високим војничким чином, него је он заслужан и са својих извршних књижевних дела; особито има заслуга за историју српског народа под хабсбуршким скиптром, јер је он многу тавну слику изнео на видело из војничке ратне архиве у Бечу. Слава му и вечан спомен!

ПРОСВЕТА.

АМЕРИКА.

Како нов лист „*Вјера и разум*“, што излази у Америци јавља, Срби у *Експорт-у* Па, спремају се, да отворе српску школу за своју децу. Има их за школу способне преко 50 које мушке које женске деце.

У *Питсбургу* постоји такође српска школа, коју руководи парох *Сава Војводић*, наводи исти лист. Према томе има сад у Америци три срп. осн. нар. школе.

ЗДРАВЉЕ.

За шкрофулозне људе и децу узима се жир, који се пржи и кува као кафа па се пије.

Против алкохола. Данас је опште призната ствар, да су алкохолна (опојна) пића: ракија, вино, пиво, коњак, рум и т. д. штетна по здравље

човеково, а нарочито за децу. То су доказали сви лекари али наш свет и данас поји децу ракијом, вином и пивом и сличним напитком, све у тим мислима, да се деца крепе, да добију више крви и слично. Колико се наш свет заборавио и колико грешни у том, показује исказ ђака у једној четвороразредној осн. нар. школи Краљевине Хрватске и Славоније, које је покупио г. Драгутин Нигман, учитељ. Ти су податци врло жалосна прилика за наше дане.

У његовој школи, има у сва четири разреда 50 мушкараца и 44 девојчице, свега: 94 ђака. Од те деце нема ни једно да није никад пило ракије, а опило се од ракије 28 мушкараца и 9 девојчица, свега: 37. Исто тако дознао је тај учитељ од саме деце, да су сви и вина пили и од њега опило: 21 мушкарац и 16 девојчица; свега: 37. У целој школи, било је само 6 деце,

што нису пила пива никад, али су остала сва пила и од њега се опиоли: 12 мушкараца и 9 девојчица, свега: 21.

Из тих се података види, како је наш свет одат пићу алкохола и како у том не пази ни на своју децу, него их сами још поје и нуткају и таким пићем. То што бива у Хрватској и Славонији, то исто бива и по другим нашим крајевима, јер навика је једна мука а одвика две; што дикла навикла, то невеста не одвикала, вели наша народна пословица. Зато молимо и преклињемо наше матере и читаоце, да одговарају наш прост свет од тих навика а нарочито, да их уче, да не дају та пића деци својој, јер на млађима свет остаје. У напреднијим народима, па ево и у нас овде у бившој Војводини, у Србији и Црној Гори склапају се друштва, која иду за тим, да одвикавају свет од опојних пића, као штетног по здравље и по морални живот, јер се доказало и то, да половина злочинаца, што их има по разним земљама, допало је учинило је зло у напитом стању.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Како ће се познати добро семе од детелине. Узме се нешто мало од њега па се баци на усијан ватраљ. Добра, клијава и здрава зрна одскакаће у висину, а рђава ће остати непомично на ватраљу и сагореће.

Кречење воћака је потребно, јер креч чува воћку од зиме, поништава разне инсекте и њихова јаја, која се налазе испод коре; креч очисти воћку од маховине и лишажева. Ако кречу додамо мало говеђије крви и жучи, сачувају се воћке зими од зечева, да не нагризу кору. С пролећа ваља воћку подвезати личином, која је намазана катраном, па ће је сачувати и од гусеница, да се не пењу са земље горе.

Ђубрење поврћа осоком. Многи бацају осоку (стајску мокраћу), а то је штета. Њоме се врло добро ђубри поврће. Салата, келј и купус добију веће и чвршће главице. Њу треба прикупљати у какав суд или чабар, па водом разблажити и онда њом леје посипати.

КЊИЖЕВНОСТ.

Штиво уз Историју Српске Књижевности. Прикупно *Јован Грчић*, I. Примери старог словенског и српско-словенског језика дубровачко-далматинске књиженности, књижевнога рада у Босни, међу Кајкавцима и у Славонији у XVI, XVII, и XVIII. веку и новије српске и хрватске књижевности до Бранка и Даничића, према наставном плану удешени за VII. гимн. разреда. Потпором високог кр. угарског министарства богочасти и јавне наставне. У Новом Саду. Српска штампарија Браће М. Поповића. 1906.

Уза своју Историју Српске Књижевности, која је изишла пре две и по године а тако наишла на одзив, да се до сад распродало цело прво издање, прикупно је проф. Грчић толико градива за читање, да га је према наредби Патроната Новосадске Српске гимназије морао разделити у две књиге. Прва је књига сад изашла, износи 35 штампаних табака, цена јој је 5 круна а може се добити у прикупљача, који ју према наруџбини уз поштанско поузеће шаље франко.

Од Суботићева „Цвѣтника Српске Словености“ — а то је већ преко педесет година — нису наше овамошње школе имале згодне читанке уз историју књижевности. Ово Грчићево Штиво попуњује ту празнину те ће добро доћи српским средњим школама.

Но осим школској омладини може та књига лепо послужити и ипаче српском свету, који мари за своју књигу. Појединац тешко може набавити сва дела наших старих писаца. Оно истина, Српска Књижевна Задруга је за ово десетак и више година како постоји, доста лепих старих дела из српске књижевности изнела поново на јавност, али то ипак још није све. Књиге Књижевне Задруге излазе годишње само једаред а доносе и других ствари не само старија књижевна дела. У овој пак Грчићевој књизи има огледа из дела свију наших старијих писаца, и то таквих огледа, из којих се види и дух и сав карактер дотичних књижевника. Има заиста ту занимљиве лектире за свакога и ми сваком Србину и Српкињи, коме и којој годијоле може бити препоручујемо, да набави себи Грчићево Штиво. Не ће се покајати.

Као што чујемо, до јесени ће изаћи и друга књига Штива уз Историју Српске Књижевности, у којој ће бити примера најновије наше књижевности од Бранка и Даничића до наших дана.

A.

Изишла је из штампе књига: „Последњи дани земног живота Христа Спаситеља, побожна лектира за старо и младо уз страсну недељу од Стевана С. Илкића, учитеља сомборског. Цена: у претплати 30 фил.; ван претплате 40 фил. На 10 примерака иде један гратис а на 20 примерака плаћа писац поштарину. Може се добити код писца: Zombor (Bácska).

Шта је карактер, подјела карактера, поправљање и развијање карактера. Под овим насловом прештампана је из „Учатељског Листа“, што излази на Цетињу у Црној Гори, расправа нашег сарадника, г. Ђуре Шпадијара, управитеља школског и члана Просвјетног Савјета коју је написао по Смајлеу и другим писцима, а коју је издала дворска књижара Мите Савића у Београду. Књига износи 2¹/₂ штампана табака, а вреди 40 потура. Скупљачима се даје уобичајени рабат, а књиге шаље писац о свом трошку, на кога се треба и обраћати (Cettigne-Montenegro). Препоручујемо ово дело родитељима и учитељима.

Наше Село. Под тим насловом написао је и изdao књижицу за народ наш сарадник и парох из Бачинаца г. Јован Ж. Буша.

Ми смо ту књижицу прочитали и налазимо, да је за наш прост свет, што се каже, врло лепа поука. Кад би такве књиге и поуке улазиле у наш ратарски народ, не

би, зацело, тако пролазио нит' би пропадао. Књига се може набавити код самог писца. (Бачинци, Срем, пошта: Митровица).

Нове музикалије.

У књижари за српску и страну литературу *Светислава Б. Цвијановића* у Београду изишла је нова музикалија под насловом: **Фатима Валцер** од *Ј. Урбана* Цена је 1'50 дин. или 1'60 круна.

Одговори.

Дајемо на знање г-ђи *Александри Врбашкој* из Осека, да нам једнако враћају Ваш лист с поште са назнаком „непозната“. Ми смо променули *Флоријанову* у *Банову* улицу, као што сте јавили, па су нам опет вратили лист. Стога молимо, да нам поближе означите адресу, или да се јавите сами на пошти. Уједно Вам јављамо да је претплата 3 К а не 2 К, те молимо, да накнадите још 1 К.

Г-ђици *Драги Смедеревац* у Вел. Бечкереку. Јављамо Вам, да смо примили од Вас у име овогодишње претплате 2 К. Ви сте, по свој прилици сметнули с ума, да је претплата 3 К.

С. Н. П. Карловац. Без последњег стиха могло би се штампати, ако пристајете?

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Јављам, да ћу ускоро издати лепо опремљене **Песме М. Ђурчина**.

Књига ће бити украшена шарама од уметничке руке. Износиће пет до шест табака; а штампаће се само у 440 примерака, од којих се седамдесет, на другој хартији, не ће продавати. Молим читаоце, да се у напред пријаве, ако желе књигу имати. Пријаве ће се записвати тачно како буду стизале.

У Београду, марта 1906. (Кнез Мпхајлова улица бр. 22.)

С. Б. Цвијановић,
књижар.

Због техничких неприлика у штампарији, као и због тога, што је потписани тек сад добио све потребне податке за учитељски шематизам, неће објављени „Учитељски календар“ за год 1906. изаћи сад, него ће пред почетак идуће школ. године изаћи **нов**

УЧИТЕЉСКИ КАЛЕНДАР

ЗА ШКОЛСКУ 1906./7. ГОДИНУ

и на са свим новој основи, ма да је већи део календара већ сад готов.

Јављајући ово, молим г.г. претплатнике, да ми изволе јавити, да ли желе да послата претплата важи и за нов календар или желе, да им новац вратим натраг.

Земун, фебруара 1906.

Богдан Ж. Ђурђевић,
учитељ.

За пресветли празник

— У С К Р С —

моја два најновија дела:

„Воскресеније“

и

„Други Југ Богдан“

изаћи ће из штампе.

Цена је свакој овој књизи само 30 потура.

На поруџбине преко 10 примерака, дајем 40% рабата и поштарске трошкове ја подмирујем.

— - - **Вересија је искључена.** - - -

Сегедин, 12. (25.) марта 1906.

Јован Јанко Ђ. Ђосић

срп. нар. учитељ.

Добротворни списи ФРАЊЕ БАРТУША.

Најлепши ускршњи дар ваљаној деци народних школа, јесу златне похвалнице од *Фр. Бартуша*, које су управо изашле у петој наклади: Има их 10 врсти. Украшене су сликама, пјесмама, приповестима и поукама. Врло се траже. Цена им је за 100 комада 4 К. Наружбине се шаљу *Фрањи Бартушу*, рав. учитељу у Загребу.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

О Сретенској забави „Добротворне Задруге Српкиња у Суботици“ ствари за томболу поклонили су: г. г. Миллица *Димитријевић* председница, Мица *Ј. Радића* потпредседница, *Јелена Недељковић*, *Кристина Димитријевић*, *Милка Лудајић*, *Олга Стојковић*, *Емилија Радић*, *Даринка Паул*, *Анка Радосављевић* учитељица, *Марија пл. Међанска*, *Маца Крнајска*, *Зденка дра Ненадовића*, *Бела Стојковић*, *Катица Крнајска*, *Богдан Свирчевић*, *Мила Арадека*, *Стеван Арадеки*, *Кристина пл. Међанска*, *Савета Ђурђевић*, *Катица Сегединчева*, *Софија Огњанова*, *Олга пл. Продановић*, *Катица Мишљанова*, *Марија Огњанова*, *Милка Поповић*, *Јозефина пл. Тесач*, *Даринка Манојловић*, *Јулка Бајић*, *Јелена Сувајцић*, *Јосиф Чилаг*, *Ленка Георгијевић*, *Савета Леовић*, *Јулка Димитријевић*, *Кристина Лепедат*, *Аница Сакмајстер*, *Олга Огњанова*, *Меланија дра Маној-*

ловића, Олга Радић и С. Милко; у новцу поклонили: г.г. Мица Ј. Радић потпредседница 20 К; Марија Коларић, Емилија Радић и Н. Фирет по 10 К; Јосиф Хаџић 2 К 80 пот.; Обрад Сувајић 2 К; Софија Лепедат и Цветко Ђићић учитељ по 1 К и Савета Ђурђевић 80 пот.

Свима овим прилагачима „Добротворна Задруга Српкиња у Суботици“ изриче своју најтоплију захвалу.

У Суботици, 5. (18.) марта 1906.

Мица Ј. Радић.

потпредседница.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Српска Женска Добротворна Задруга у Даљу, приредила је 4. фебруара о. г. у корист своје благајне, забаву са игранком, уз добровољно суделовање даљске омладине, са певањем и дилетантском представом.

Том приликом добила је благајна 63 К 60 потура добровољних прилога, а приложили су: П. н. г. г. Давид

Миланковић, Катарина Миланковић по 10 К; — Милан Хајденек 5 К; — Др. Лазар Грујић и Јелена Ковачевић по 4 К; — Јелисавета Миланковић, Милан Илић и Ђока Којичић по 3 К; — Дејан Јеврић, Влада Панишић, Ђока Девећ и Ђока Костић по 2 К; — Славка Поповић, Катрица Миланковић, Евица Радосављевић, Љубица Топорашевић, Спасоје Дедић, Душан Магарашевић, Сима Смољановић, Тоша Боројевић, Милош Рајачић, Васа Поповић, Светислав Николић, Н. Лазић и Иван Брајковић по 1 К и Марија Папрић 60 потура.

Свима свим благодарним дароватељима, као и даљској омладини, која је својим суделовањем врло много допринела, да је ова забава, особито многобројно посећена и ванредно сјајно изведена, изјављује се овим, у име задруге, одлично признање и највећа благодарност.

За управу српске женске добротворне задруге.

У Даљу, 7. марта 1906.

Тајник:

Потпредседница:

Бранислав Поповић Јелисавета Миланковић

О пољепшавању лица!

—[са властитом сликом.]—

Пошто ми је кожа на лицу увек здрава била, то нисам никада особито интереса имала за косметичке препарате; тек онда када сам након једног летњег путовања нечистоће у лицу задобила, почела сам тражити средства за негу лица, али морам признати, јако неугодна искуства сам имала.

У дневним новинама наша сам хвалила разних чудотворних ствари, покушала сам једно за другим, али без да сам икоји успех получила, и тако сам морала сваку паду напустити, да ће ми се икад чистоћа коже и ружичасти свежи изглед лица повратити.

Из шведског журнала за масажу лица, црпила сам оно што ми је помогло, да се моје жеље испуне.

Нашла сам на препоруку од **Nobilior** препарата, и то је једино средство, које ми је моје лице опет лепим и чистим начинило, исте још и данас употребљавам, па их препоручујем свима дамама, које до тога држе, да им је лице вазда лепо и младачко.

Ја данас употребљавам **Nobilior** препарате и то на врло једноставан начин.

У вече перем пре спавања лице у млакој води са лаком

сапуницом од **Nobilior** сапуна, отарем лице са грубим ручником (пешкиром), узем мало **Nobilior Créma** и лако растарем на лицу, док се сасма не упије у кожу. Из јутра то исто опетујем (али не узем увек млаку воду), па када сам лице опет са мало **Nobilior Créma** масирала, замочим мекану крпичу у **Nobilior** пудер, па метнем исти на лице и растарем док не постане сасма невидљив.

То чиним већ дуже времена и стидно ми је рећи, увек мислим да се сваком допадам и мислим да и онда док будем у 50-тој години и онда ћу још увек чисто и младачко лице имати.

Осећам се прилепљена баш сада, где се за оваква средства толики новац бадава издаје, да моје искуство на том пољу у јавност изнесем, па нека се окористе све даме, које нешто држе до лепог изгледа у лицу, те свима онима, које је задесила невоља, па да имају нечистоће у лицу, као што су жуте флеку на челу или образима, или које пате од опће нечистоће лица као што су сунчане пеге, бубуљице, лишајеви или грознице, мојим пријатељицама су **Nobilior** препарати у свим случајевима помогли, зато сваком топло препоручујем, јер је најбоље и најјефтиније средство.

Мелита грофица Хајденстјерне с. р.

Nobilior препарати добију се скоро у свима апотекама.

У оним местима где се не добија, шаље дневно кретом поште под дискрецијом: **Nobilior** парфумерија к новој звезди — Загреб, Илица 33.

1—2

Nobilior Créma за негу лица стоји 1 лончић К 1'50
Nobilior сапун за негу лица стоји 1 комад . К 1'—
Nobilior пудер у белој, роза или крем боји
и кутија К 1'50

ЈАВАН РАЧУН

о добровољним прилозима на забави „Доброшворне Задруге Српкиња“ у Старој Пазови, одржаној дана 8. (21.) јануара 1906. год.

30 К.: Никола Петровић; 20 К.: Штедионица у Ст. Пазови; 12 К.: С. Ивковић; 10 К.: Јов. П. Љубиша, Чеда Димитријевић, Милица Николајевић, Давид Бруст, Артур Ровнисток; 6 К.: А. Руп, Милан Петровић, Ана Љубиша; 5 К.: Др. С. Милутиновић, Др. Гајић, Д. Тодорић, Др. В. Руп, Е. Гринвалд, 4 К.: Др. Ј. Бараћ, Ж. Илић, Паја Костић, Св. Михајловић, Ј. Копчић, Кост. Медаковић, Дамјан Прерадовић; 3 К.: Др. М. Симоновић, С. Араницки, Др. С. Медаковић, Кат. Араницки, Д. Медаковић, Милица Гајић, Ал. Николајевић, Ф. Витман, А. Фишер; 2 К.: Н. Јанковић, Анка Јовановић, Ал. Драгичевић, Ј. Бановић, Ана Тешић, Кр. Малетић, Ј. Петковић, Р. Сингер, А. Рапачић, Мар. Подкоњак, Нада Љубиша, Д. Теодоровић, М. Бронзић, Ф. Колхамер, Јел. Керечки, А. Вереш, Мар. Јанковић, Д. Хајалер, К. Војчанин, Соф. Лалић, Б. Новаковић; 1 К.: Мар. Јанковић, Л. Инђић, Дар. Шарановић, К. Браун, Н. Казесовић.

Укупно: 276 К.

Свима овим приложницима као и суделачима на овој забави, и то: гђма Љубица Петровић, Савети Љубиша; гђцама: В. Шимићевој, В. Илићевој, Деси Љубишиној, К. Подкоњаковој, Мари Јовановићевој; г.г. Николи Илићу, Николи Јанковићу, Жарку Илићу, Андрији Станисављевићу и Мити Мирковићу изјављује се овим путем најсрднија захвалност.

У Старој Пазови, 25. фебруара 1906.

Тајник:
Рада Мандић.

Председница:
Ана Љубиша.

ЈАВАН РАЧУН

о забави Доброшворне Задруге Српкиња Карловкиња, држане 12. (25.) фебруара 1906. године

Примање добровољни прилога	169 К 90 пот.
Издавање	54 К
Чист приход	115 К 90 пот.

Добровољне прилоге приложиже:

По 6 К.: Гђа Милева удова др. Гојковић, Семинар; по 5 К. Г. Носал тапацирер, Илија Добродолац, Ђорђе Поповић школски референт, др. Лаза Поповић, др. Миша Михајловић, барон Јосиф Рајачић; по 4 К.: Г. Ана Берчан, Марко Поповић, Даринка Шајковић, Илија Павловић, Душан Милић градски начелник, Коста Милошевић, Катарина Матејић, Ђура Торер, Ангелина Пауковић; по 3 К.: Г. Јелена, Лаза и Ђока Јовановић, Паја Лазић агент, Стева Јанковић, Мита Коњевић котарски судица, Н. Седер, Н. Малетић, Јустина Поповић; по 2 К.: Г. Мила Чобанић, Марија Јовановић, Јелена Вуцелић, Паја Миљушевић, Милан Георгијевић проф., Ђура Гереччевић, Васа Вујић, Ирина Вујић, Јован Сименовић-Чокић, Војин Поповић, Стеван Симеонович-Чокић, Никола Максимовић, Зорка Новаковић, Јелена Лавић; по 1 К.: Г. Ана Јосимовић, Славко Видаковић, Милева Георгијевић, Љубица Јовановић-Маливук, Славко Поповић, Стева Каћански, Н. Кокић, Н. Стојадиновић, Н. Димић, Никола Дабић, Олфек кадет, Поцрнић кадет, Милан Хајдин, Н. Балубчић, Миша Прибичевић. Ђаци 14 К 40 пот. Гђица Зорка Коњевић 12 К 70 потура.

Свима прилагачима изјављује се најтоплија захвалност.

Ср. Карловци, 2. априла 1906.

Ружица Вујић
благајкиња.

Милева Гојковић
председница.

Упозорава се

на слиједећа, уз јамство здрављу нешкодљива
оријентална козметичка средства

која су у источним земљама обљубљена и припозната те својим сигурним дјеловањем придонела познатој љепоти

ХАРЕМСКИХ ЖЕНА.

Шекајик (лопоч крем) против пјега и сваке нечистоће лица.

Лејлак суј (вода од нарцисе), којом постаје кожа нежна, глатка и стаје на пут прављењу бора.

Сејале балсам сапун (текући балсамски сапун) најбољи за тоалету: чисти, дезинфицира и освјежује.

Сач јаги (вејтин од јаблана, тополе) даје коси мекоћу, сјај и стаје на пут сјеђењу косе.

Сачлара махсус суј (есенција од биља за косу) против испадања косе, за растење исте и против перути.

Цијене: шекајик крем 2 К., лејлак суј 3 К., сејале балсам сапун 1 К 50 пот., сач јаги 1 К., сачлара махсус суј 2 К. ☒ Омот и поштарина ако се новац унапред пошаље 60 потура, код поузећа 80 пот.

Свакој пошилици приложена је упута у српском језику.

5—14

Наруџбе прима

ЉЕКАРНА „СЛАВИЈА“
у Бос. Крупи.